

အဝဲ ဟ့ၣ် တ့ၣ် ပျၤ တၢ် ကွဲးစီဆှံ :
တၢ် ထူးထီၣ် တၢ် အခီပညီအ
ခီၣ် ထံးခီၣ် ဘိတဖၣ်

He Gave Us Scritpure :
Foundations of
Interpretaption

တၢ် မၤလိတၢ

Lesson One

တၢ် မၤလိ ထူးထီၣ် လံာ်စီဆှံ အခီပညီအ
ခီၣ် ထံးခီၣ် ဘိ

Introduction to Biblical
Hermeneutics

တၢ်ဂ့ၢ်ခိတီတဖၣ် **TABLE OF CONTENTS**

၁. တၢ်ကတိၤဆၢန့ၣ် **Introduction**.....၃

၂. တၢ်ကတိၤအဖျၢၣ်လီၤဆီ **Terminology**.....၃

    (က) တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆံ့အနီၤပညီ **Biblical Hermeneutics**

    (ခ) တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အနီၤပညီအကျိၤအကျဲတဖၣ် **Hermeneutical Processes**

        ၁. တၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသး **Preparation**

        ၂. တၢ်ဃုထံၣ်သမံသမိးတၢ် **Investigation**

        ၃. တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ် **Application**

၃. တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အနီၤပညီလၢအဃုမၤလိသ့ၣ်ညါလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါ **Scientific Hermeneutics** ၆

    (က) လံာ်စီဆံ့အဂီၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိတဖၣ် **Biblical Roots**

    (ခ) ဒိတဲာ်တဖၣ် **Examples**

    (ဂ) တၢ်လၢအကဘၣ်ဟဲလၢညါတဖၣ် **Priorities**

        ၁. တၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသး **Preparation**

        ၂. တၢ်ဃုထံၣ်သမံသမိးတၢ် **Investigation**

        ၃. တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ် **Application**

၄. တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အနီၤပညီလၢအဘၣ်ဃးတၢ်ဘူၣ်ယွၤဘါယွၤ **Devotional Hermeneutics**.....၁၂

    (က) လံာ်စီဆံ့အဂီၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိတဖၣ် **Biblical Roots**

    (ခ) ဒိတဲာ်တဖၣ် **Examples**

    (ဂ) တၢ်လၢအကဘၣ်ဟဲလၢညါတဖၣ် **Priorities**

        ၁. တၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသး **Preparation**

        ၂. တၢ်ဃုထံၣ်သမံသမိးတၢ် **Investigation**

        ၃. တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ် **Application**

၆. တၢ်ကတိၤလၢခံ **Conclusion** ၂၀

အဝဲဟ့ၣ်တ့ၣ်ပှၢတၢ်ကွဲးစီဆုံ : တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အခီပညီအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိတဖၣ်
He Gave Us Scripture : Foundations of Interpretation
တၢ်မၤလိတၢ် **Lesson One**

တၢ်မၤလိတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ **Introduction to Biblical Hermeneutics**

တၢ်ကတိၤအ့ၢ်န့ၣ် INTRODUCTION

ပသ့ၣ်ညါပဝဲကိးကဒဲးလၢဖိသၣ်ဆံးတဖၣ်ညါန့ၣ်ဆိကမိၣ်အသ့ၣ်ညါတၢ်အါန့ၣ်ဒဲးအဝဲသ့ၣ်အနီၣ်နီၣ်သ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်အမိၣ်ဖိအိၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲတဆံးတက့ၢ်ဒီးဆိမိၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်လၢလၢပှၢပှၢလၢကမၤတၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်အပၢ်မၤတၢ်အဝဲသ့ၣ်ဂၤပိာ်ဝဲတဘျီမ့ၢ်တမ့ၢ်ခံၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဆိမိၣ်ဝဲလၢအသ့ၣ်ညါတၢ်ခဲလၢာ်လၢအပၢ်သ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်,လၢတၢ်လီၤတတိၤတီၤန့ၣ်,ဖိသၣ်ဆံးတဖၣ်ညါန့ၣ်ဃုထံၣ်န့ၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အိၣ်ဒဲးဝဲအါမးအါန့ၣ်ဒဲးအဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ထံၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ကိးဆၢကတီၢ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး,ပှၢဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပှၢတဖၣ်ညါန့ၣ်မၤကမၣ်တၢ်တမံၤဃီစ့ၢ်ကိး,တုၤဒၣ်လဲာ်ဖဲအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်တမံၤလၢအရ့ဒိၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ထုးထီၣ်ကမၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီန့ၣ်လီၤ. ပဝဲဒၣ်အါတက့ၢ်ပဖးပလံာ်စီဆုံဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်; ပဝဲတနီၤပမၤကွၢ်အါလၢအန့ၣ်ယံာ်လါအါလံာ်န့ၣ်လီၤ. အဃိ,ညါန့ၣ်ပနာ်လၢပသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်ကွဲးစီဆုံအခီပညီလၢလၢပှၢပှၢဒ်သိးလၢပကဆဲးလဲၤဒီးမၤအါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အကျါတမံၤလၢအပျါလီၤကတၢ်ညါကဒၣ်အါန့ၣ်အမ့ၢ်တၢ်နီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲပဟံးန့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဆိကမိၣ်ထံၣ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီဟံးဃုာ်တၢ်မနုၤတဖၣ်လဲာ်န့ၣ်,ညါန့ၣ်ပထံၣ်န့ၣ်လၢပဘၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အိၣ်ဒဲးဝဲအါမးအါန့ၣ်ပဆိကမိၣ်ထံၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ကိးဆၢကတီၢ်ဒဲးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤလိအဆိကတၢ်လၢတၢ်မၤလိလၢအပိာ်ထွဲလိာ်အံၤတပတီၢ်ဝံၤတပတီၢ်အဝဲဟ့ၣ်တ့ၣ်ပှၢတၢ်ကွဲးစီဆုံ : တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤလိလၢအပိာ်ထွဲလိာ်အံၤအံၤအပူၤ,ပကဃိထံတၢ်ထံၣ်လၢအရ့ဒိၣ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီအိၣ်ဒိးဃုထံၣ်သမံသမိးကျဲလၢပကမၤဂ့ၤထီၣ်ပတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢပကန့ၣ်ပၢ်လံာ်စီဆုံအခီပညီန့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်တၢ်မၤလိအံၤအခိၣ်တီၤလၢ “တၢ်မၤလိတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ” န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိအံၤကဒုးသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်အက့ၢ်အဂီၢ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိလၢတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီလၢအဘၣ်ဒီးအပတီၢ်တုၤထီၣ်ဘးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပတၢ်မၤလိတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိကနီၤဖးလီၤအသးသၢပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပကမၤန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပတၢ်ဂ့ၢ်ဖိဖျါတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိတၢ်ကတိၤအပျါလၢအရ့ဒိၣ်တနီၤန့ၣ်လီၤ. ခံ,ပကဃိထံဘၣ်ဃးစဲအ့ၢ်အတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်အကျါကျဲအုတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အခီပညီလၢအပဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီလၢအပတီၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးသၢ,ပကကွၢ်သကိးတၢ်သ့တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အခီပညီလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဘျီယုၤဘါယုၤစဲဘူးလိာ်အသးဒီးလုလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအတၢ်သုးဘူးအသးလၢအဟဲလၢလံာ်ဖိလဲာ်န့ၣ်လီၤ. မ်ပကစးထီၣ်လၢတၢ်ကတိၤအပျါလၢအရ့ဒိၣ်တနီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ကတိၤအပျါလၢအိၣ် TERMINOLOGY

တၢ်န့ၣ်ပၢ်ကမၣ်တၢ်ကတိၤအပျါလၢအိၣ်ဆိကတီၢ်တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အဂီၢ်ခိၣ်ထံးဖးဒိၣ်သ့ဝဲလၢတၢ်ကတိၤသကိးမနုၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. အဃိ,ပကဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဆိတၢ်ကတိၤအပျါလၢအိၣ်တဖၣ်လၢပတၢ်မၤလိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပကထိးဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီလၢအဒဲးဒိးတဲဖျါထီၣ်အခီပညီန့ၣ်လီၤ.ဒီးခံ,ပကကွၢ်သကိးတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအကျါအကျဲသဘိန့ၣ်လီၤ. အဆိကတၢ်ပကကွၢ်သကိးတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံအခီပညီ BIBLICAL HERMENEUTICS

“တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အခီပညီ” မ့ၢ်တၢ်ကတိၤညါန့ၣ်တပျါလၢတၢ်မၤလိယုၤဂ့ၢ်ဖိညါဒီးလံာ်စီဆုံအပူၤ,ဘၣ်ဆၣ်ပတၢ်သ့ညါန့ၣ်အါလၢပတၢ်အိၣ်မူကိးန့ၣ်ဒဲးအပူၤဘၣ်လီၤ. ပဝဲအါပကတီၢ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢတၢ်ကတိၤ “Hermeneutics” လီၤစၢၤလၢဟ့ၣ်လ့ၣ်အတၢ်ကတိၤလီၤဆိအဉၣ်ဖိထာ်ဖိလၢအပာ်ဃုာ်မံၤ “Hermes,” တၢ်ကတိၤဘၣ်ထွဲဒီးဝီၢ် verb

hermeneuo, လာအာနိပညီ “ထူးထိုက်အာနိပညီ” မှတမ့် “ရဲ့ပူး” နှင့်လီ။ အပိ, လာတၢ်ကတိၤအတၢ်ကိၤလဲၤ နှံ့ဖဲပသ့
hermeneutics နှံ့, ပအိၣ်ဒီးတၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီမှတမ့်တဲဖျါထိုက်ကစီၣ်မှတမ့်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါတမံ
မံၤမံၤလာပသးပူၤနှံ့လီ။

Friedrich Schleiermacher, လာအာအိၣ်မူစးထိုက်လာ ၁၇၆၈ တုၤ ၁၈၃၄ နံၣ်, ညီန့ၣ်တၢ်ကိၤအိၣ်
လာပူၤထူးထိုက်အာနိပညီလာစါခဲအံၤအပၢ်နှံ့လီ။ လာ ၁၈၁၉ နှံ့, အဝဲစံးကတိၤဘၣ်ဃးတၢ်လိာ်လာ **“general
hermeneutics.”** တၢ်ဘျာလာအာဟံၣ်ဖျါအသးတမံၤဃီလာတၢ်ကနီၤပၢ်ဂၢ်လံာ်ဇါလဲၤဇါခဲလၢာ်အဂီၢ်နှံ့လီ။ အဝဲတူၢ်
လိာ်ဝဲလာပတြးသးဘူးပသးဆူတၢ်ဂ့ၢ်လီၤဆီတဖၣ်အအိၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ထူးထိုက်အဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအာနိပညီလီၤဆီတ
ဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲဂ့ၢ်လိာ်ဝဲလာတၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီခဲလၢာ်ကဘၣ်နီၤဟ့ၣ်တၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီအကျါအကျဲလာအ
လီၤပ လိာ်လိာ်အသးတမံၤနှံ့လီ။

လာနံၣ်ကယၢ်ခဲအလီၢ်ခဲကတၢ်န့ၣ်, ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မံၤဟူသ့ၣ်ဖျါတဖၣ်ထံၣ်တၢ်လိာ်လာတၢ်ထူးထိုက်
တၢ်အာနိပညီမ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤအဂီၢ်ခိဖျါတၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီအကျါအကျဲတဖၣ်ကဲထီၣ်တၢ်အကပၤအရ့ဒိၣ်တမံၤလာတၢ်မၤ
လိကျါကွၢ်အါမးအဂီၢ်နှံ့လီ။ တနံၤအံၤ, တၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီအတၢ်ကတိၤတၢ်ပိၣ်သကိးအိၣ်ဖျါထီၣ်လာတၢ်ဃုသ့ၣ်
ညါတၢ်သးသမူအတၢ်ကဲထီၣ်အဂ့ၢ်, လံာ်ဇါလဲၤဇါဒီးတၢ်စုသ့တၢ်မၤတဖၣ်နှံ့လီ။ တၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီအဘျးအိၣ်
စ့ၢ်ကိးလာတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိပုၤကညီအသ့ၣ်အသးအဂ့ၢ်, တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိပုၤတဝၢအဂ့ၢ်, ဒီးတုၤဒၣ်လဲာ်ကျါကွၢ်ဒ်အ
မ့ၢ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိတၢ်အသဟံၣ်အဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိတၢ်သးသမူအဂ့ၢ်နှံ့လီ။ တၢ်မၤလဲၤထီၣ်အံၤ
ဟဲကဲထီၣ်အသးခိဖျါပုၤဆုာ်တၢ်မံၤဟူလာကျါကွၢ်တဖၣ်အံၤပာ်သ့ၣ်ပာ်သးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သိၣ်လိမၤပုၤပာ်ဃုာ်တၢ်ထူးထိုက်
တၢ်ပိးတၢ်လိလာအဝဲသ့ၣ်မၤလိတဖၣ်အာနိပညီထဲလဲာ်နှံ့လီ။

ဒ်တၢ်မၤလိဝဲအံၤအတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲအသိး, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပသးစၢ်ဆာလာတၢ်ထူးထိုက်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီ,
တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးတၢ်ထူးထိုက်ကွဲးစီဆံၣ်အာနိပညီဒီးအတၢ်လီၤဆီနှံ့လီ။ နမ့ၢ်ဖးဘၣ်တုၤလံာ်စီဆံၣ်ဒီးနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်
နဲနပာ်ဃုာ်လာတၢ်ထူးထိုက်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီအပူၤ, အစၢ်ကတၢ်တမ့ၢ်ဒ်အလုၢ်အလၢ်ဟဲဝဲအသိးဘၣ်နှံ့လီ။ တၢ်သး
ဘူးသးဆူလံာ်စီဆံၣ်တမ့ၢ်ဒ်လုၢ်လၢ်ဟဲဝဲအသိးအိၣ်ဒီးအလုၢ်အပူၤတဒီးကွဲညါ, ဒီးတၢ်မၤလိတဖၣ်အံၤကသ့ၣ်လီၤအသးလာ
တၢ်လာပဝဲအါကကနီၤပၢ်ဂၢ်လံာ်အာနိပညီနှံ့လီ။ ဘၣ်ဆၣ်ပကသးတလာကွၢ်တၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီလာအတမ့ၢ်ဒ်
လုၢ်လၢ်ဟဲဝဲအသိးဒီးဃိထံတၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်တဖၣ်လာအသးအသးဆူတၢ်မဲာ်ညါလာတၢ်မၤလိဃုသ့ၣ်ညါလံာ်ဇါလဲၤဇါအိၣ်
ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ထူးထိုက်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီနှံ့လီ။

မ့ၢ်တၢ်မၤစၢ်လာပကမၤဖျါထီၣ်တၢ်လီၤဆီဒီးတၢ်ထီၣ်သတြီၤလာတၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီမ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤဒီးတၢ်ထူး
ထီၣ်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီအဘၣ်စၢ်နှံ့လီ။ လံာ်စီဆံၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်လီၤပလိာ်လိာ်အသးဒီးတၢ်ထူးထိုက်အာနိပ
ညီမ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤ, တၢ်ဆိကမိၣ်လာ ပီၤ **verb** မၤမနုၤလဲာ်? တၢ်ကတိၤအတၢ်နီၤဖးလီၤ **parts of
speech** မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲာ်? ကျိၣ်သနု **Grammar, syntax**, ဒီးတၢ်အကၤဒ်အသိးတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤ
လဲာ်? ပကဆာတၢ်တၢ်လာပူၤကွဲးလံာ်အဲၣ်ဒီးတဲဝဲအာနိပညီဖဲအဝဲကွဲးဝဲတၢ်ကတိၤတဖၣ်နှံ့ဒ်လဲာ်? ဘၣ်ဆၣ်တၢ်
ဘျာလာဆီတဖၣ်လာအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ထူးထိုက်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီအိၣ်ဒ်တၢ်တက့ၢ်အိၣ်ဝဲခိဖျါလံာ်စီဆံၣ်လီၤအသး
လာအမ့ၢ်ယုၤအကလုာ်ကထိ, ဒီးဒ်အသိး, အိၣ်ဒီးအတၢ်စိတၢ်ကမီၤ, ဒီးလိာ်ဖျါထီၣ်ယုၤဆူပဝဲနှံ့လီၤ. ဒီးခိဖျါယုၤ
မ့ၢ်ပုၤထဲတကဒီးယုၤမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအပိ, လံာ်စီဆံၣ်တထီဒါလီၤအသးနီၣ်တဘျီတၢ်လီၤ. ဒီးလာတၢ်နှံ့အပိ, တၢ်
ထူးထိုက်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီအတၢ်ထံၣ်လီၤလီၤဆီဆီလာအလီၤဆီမ့ၢ်ဝဲလာပဝဲကွဲးစးဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်လာပကဘျးစဲ
တၢ်ကွဲးစီဆံၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါခဲလၢာ်တပူၤဃီလာတၢ်ဆိကမိၣ်ပာ်တၢ်လာပသးပူၤအဖီလၢ်လာအဝဲသ့ၣ်တထီဒါ
လိာ်အသးတခါဒီးတခါဘၣ်, မ့ၢ်တၢ်အဝဲသ့ၣ်စံးကတိၤတၢ်-ယုၤအတၢ်လိာ်ဖျါထီၣ်အသးအကလုာ်ကလုာ်-အဝဲ
သ့ၣ်စံးကတိၤတၢ်တမံၤလာအလီၤပလိာ်လိာ်အသးဒီးအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲနှံ့လီ။

သရၣ်ဒိၣ်မဲာ်ခိကလိဒိၣ် **Rev. Mike Glodo**

ပပာ်သ့ၣ်ပာ်သးတၢ်လာပအဲၣ်ဒီးတဲတၢ်ထူးထိုက်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီဝံၤ, ပကဃုာ်ဃီဆူတၢ်ကတိၤအကျိၣ်ခံဖျါတ
ဖျါ, တၢ်ထူးထိုက်အာနိပညီအကျါအကျဲတဖၣ်-ကျဲအိၣ်သ့ၣ်လာပပိာ်ဒ်ပထူးထိုက်လံာ်စီဆံၣ်အာနိပညီနှံ့လီ။

တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်အကျိၤအကျဲတဖၣ် HERMENEUTICAL PROCESSES

လၢပတၢ်မၤလိလၢအပိၣ်ထွဲထီၣ်လိာ်အခံအံၤအပူၤ,ပကစံးကတိၤတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်အကျိၤအကျဲသၢဘိ : တၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤသး,တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါသမံသမိး,ဒီးတၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အကျိၤအကျဲအံၤမ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်ဒိၣ်မး လၢတၢ်ထုးထီၣ်လိာ်စီဆုံအိၣ်ပညိၣ်အကျိၤလၢတၢ်မၤလိတခါစုၣ်စုၣ်လၢအပိၣ်ထွဲထီၣ်လိာ်အခံအံၤကန့ၣ်လီၤ.ဆူကျိၤအကျဲသၢဘိ အကျိၤတဘိန့ၣ်လီၤ. ပကကွၢ်သကိးတၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤသးအဆိကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤသး Preparation

တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်အကျိၤအကျဲဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤသးမၤအသးတချုးပစးထီၣ်ထုးထီၣ်လိာ်စီဆုံ တတိၤအိၣ်ပညိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးနီၣ်နီၣ်န့ၣ်,တၢ်အံၤအိၣ်ပညိၣ်လၢပကကတၢ်ကတိၤပသးတဘျီဝံၤတဘျီခိဖျိပစးဒီးမၤလိလံာ်စီဆုံတ ဘျီဘၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ထံၣ်အရ့ဒိၣ်ဒိၣ်မးအပူၤ,တၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤသးပလဲၤကပာ်အိၣ်တသ့ခိဖျိမတၢ်တမးတ ဟဲဆူလံာ် စီဆုံအိၣ်ဒ် **tabula rasa** တအိၣ်ဒီးတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်လီၤ. ပဝဲကိးကဒဲးပသးဘူးပသးဆူတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ် အအိၣ်ဘၣ်တၢ်လုၢ်ဘၢပုၤလၢတၢ်ဆိကမိၣ်,တၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဒီးတၢ်သးဂဲၤလၢအလီၤဆိတကလုာ်ဒီးတကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ပ ပလၢၢ်ဘၣ်အိၣ်ဂ့ၤတပလၢာ်ဘၣ်ဂ့ၤ,တဘျီလၢလၢဖဲပစးထီၣ်ဖးလံာ်စီဆုံန့ၣ်.တၢ်လုၢ်ဘၢပုၤအိၣ်အါမးလၢအအိၣ်ကတၢ်က တိၤပုၤလၢပကဘျီဆွဲတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လုၢ်ဘၢအဂၤတဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တြီၤမၤတံာ်တၢ် လၢတၢ်ထုးထီၣ်လိာ်စီဆုံအိၣ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၤအဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်အံၤအပိၣ်,တၢ်မၤလိတဖၣ်အံၤကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိ ကမိၣ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤအတၢ်သးစၢ်ဆၢဆူတၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤပနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဒဲအသးတသ့ဖဲအသ့လၢတၢ်ထုးထီၣ်လိာ်စီ ဆုံအိၣ်ပညိၣ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.

ယဆိမိၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်အါမးလၢပမၤလၢပကအိၣ်ကတၢ်ကတိၤပသး,မ့တမ့ၢ်တၢ်လၢပကဘၣ်မၤလၢပကအိၣ်က တၢ်ကတိၤသး,လၢပကမၤလိတၢ်ကွဲးစီဆုံန့ၣ်လီၤ...တၢ်မၤလိလံာ်စီဆုံမ့ၢ်တၢ်မၤလၢအကီၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်လီၤ တံာ်လီၤဆဲးအိၣ်ဒဲအါမးလၢအလိၣ်ဝဲလၢပကဘၣ်ဃိထံသ့ၣ်ညါ,ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတံာ်လီၤဆဲးအိၣ်ဒဲအါအါဂီၢ် ဂီၢ်လၢပကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ဒ်ပလဲၤခိကတၢ်မၤလိလံာ်စီဆုံ,ဒ်န့ၣ်အသးဒိကန့ၣ်ယုၤအသးစီဆုံန့ၣ်လီၤ.ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အ ပိၣ်ပကဘၣ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤပသးခိဖျိအိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢအဂ့ၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပကဘၣ်အိၣ်ကတၢ်က တိၤပသးခိဖျိအိၣ်ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢအဂ့ၤလၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၣ်လၢပုၤကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပကဘၣ်အိၣ်ကတၢ်က တိၤပသးခိဖျိတၢ်ထုကဖၣ်ဒီးတၢ်ဒီးပျဲသးစီဆုံ,ဟ့ၣ်အိၣ်တၢ်သဘျီလၢကမၤတၢ်လၢပတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ...နက ဒိကန့ၣ်ယုၤအကလုာ်,ဒီးဒိကန့ၣ်ယုၤအကလုာ်လၢနနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဒဲအတၢ်အိၣ်မူအဂီၢ်,ဒီးလၢခံကစိာ်စီတၢ်ကလုာ် န့ၣ်ကဒီးဆူပုၤကအအိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ဒီးကထၢၣ်စတံဖၢၣ်ကွၢ်တြီၤမၤ Dr. Stephen J. Bramer

မ့ၢ်ပာ်ဖျိၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆူတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်အကျိၤအကျဲန့ၣ်,ပကဃိထံစ့ၢ်ကိး တၢ်ဃုထံၣ်သမံသမိးအကျိၤအကျဲန့ၣ်လီၤ.ဖဲပစံးကတိၤဘၣ်ဃးတၢ်ဃုထံၣ်သမံသမိးတၢ်န့ၣ်လၢပသးပူၤပအိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ် လီၤတံာ်လီၤဆဲးတၢ်လၢလံာ်စီဆုံတတိၤအိၣ်ပညိၣ်အိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါသမံသမိးတၢ်အဂ့ၢ် Investigation

အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်,ဖဲပဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်န့ၣ်.ပမၤပဝဲအဂ့ၢ်ကတၢ်လၢပကပာ်တ့ၢ်ကွံာ်ပခူခါအဟီၣ် ခိၣ်လၢတၢ်လီၤခံဒီးဂ့ၢ်စီၤဃာ်လံာ်စီဆုံတတိၤအိၣ်ပညိၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၣ်အဆၢကတၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးလၢတၢ်ဃုသ့ၣ် ညါသမံသမိးတၢ်အကျဲန့ၣ်,ပပညိၣ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ပညိၣ်အိၣ်ထံးခိၣ်ဘိလၢယုၤဒီးပုၤကွဲးလံာ်ပုၤကညိၣ်သး အိၣ်တဲဝဲ,လၢလံာ်စီဆုံအလံာ်တီလံာ်မိဒၣ်ဒဲအဖီခိၣ်,ဒီးလၢလံာ်စီဆုံအပုၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိအဆိကတိၤတဖုအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ တၢ်ယုးလီၣ်ပာ်ကဲအါမးအပူၤ,တဘျီလၢလၢဖဲပစးထီၣ်လိာ်စီဆုံန့ၣ်.ပလဲၤကပာ်ကွံာ်တၢ်မၤဘၣ်ထွဲသးဒီးအိၣ်ပညိၣ်အိၣ်ထံး ခိၣ်ဘိတသ့ဘၣ်လီၤ.

အဒိ,ပမ့ၢ်ဃိထံလံာ်စီဆုံလၢအကျိၤအိၣ်ထံးတဖၣ်န့ၣ်.ပကဘၣ်ဆိကမိၣ်ပာ်သးဃုာ်တြီၤအကျိၤ,အၤရမဲးဒိဒီး ဟ့ၢ်လုာ်လံာ်လိာ်အလုာ်အလုာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်သန့ၤထီၣ်ပသးလၢခူခါအတၢ်ကျိၤထံလံာ်စီဆုံအဖီခိၣ်သန့ၤက့,တၢ်ကျိၤ ထံဝဲန့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢဖါလၢပုၤကတၢ်ကတိၤအိၣ်ပညိၣ်ဒီးကျိၤသန့ၤအတၢ်ကတိၤဖျိထီၣ်အလုာ်အပုၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လာကျတဖန်အံ့ဒီးကျအကအါတိအပူန့၊လံာ်စီဆုံတတီအနီပညီအနီထံးခိာ်ဘိထီဘိမ့တၢ်အရုဒိာ်လာအတၢ်ထုးထီာ် အနီပညီန့လီၤ. အဃိ,ပကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်သးစၢ်ဆၢဖးဒိာ်အံ့ဆူတၢ်ဃိထံသ့ၣ်ညါအကျါအကျဲန့လီၤ.

တၢ်ထုးထီာ်တၢ်အနီပညီအကျါအကျဲတဖန်တဖန်ဃုာ်ထဲဒ်တၢ်အိာ်ကတဲာ်ကတီၤသးဒီးတၢ်ဃိထံသမံသမိးတၢ် ဘၣ်,မ့မ့အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်အကျါအကျဲန့လီၤ.

တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ် Application

လာတၢ်ကတီၤအကျါညါကဒ်န့,တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်လီၤလာဝဲဒ်ဒီးတၢ်ဘျးစဲတၢ်အနီပညီအနီထံးခိာ်ဘိဘၣ် ဝဲဘၣ်ဝီဆူခါပုၤဒိကန့တၢ်ဖိတဖန်န့လီၤ.ပနၢ်ပၢ်အနီပညီအနီထံးခိာ်ဘိတဘျီဃိ,ပလဲၤတၢ်ခိဖျါန့လာအကထိတဖန် တုၤဆူပခူခါတၢ်အိာ်သးန့လီၤ.လာတၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်န့,ပပာ်ဖျါထီာ်ကျဲလာတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖန်ကဘၣ်တၢ်မၤဘၣ်ထွဲအံ့ဆူ ပုၤဒိယုၤအပူၤဂီၢ်မုၢ်အသိးန့လီၤ.

ဒ်သိးဒ်တၢ်ထုးထီာ်တၢ်အနီပညီအကျါအကျဲအကအသိး,တၢ်ကလဲၤကပာ်တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်လာာ်လာာ်ဆူဆူ တသ့ဝဲဘၣ်လီၤ.ဖဲဒီးန့ဒ်တၢ်န့ပၢ်လံာ်စီဆုံတတီအနီပညီထဲအမဲာ်ဖဲဒ်ဒီးအခါဒ်လဲာ်,ပမၤဘၣ်ထွဲအံ့ဆူပတၢ်ဆိက မိာ်န့လီၤ. နီၢ်နီၢ်န့,တၢ်ကွဲးစီဆုံဟ့ၣ်ပလီၢ်ထီဒ်တၢ်ပာ်မၤပသးလာပနၢ်ပၢ်လံာ်စီဆုံဒီးတဒိကန့ပိာ်ထွဲအံ့ဆူဘၣ်န့လီၤ. အဃိ,လာတၢ်မၤလိပိာ်ထွဲလိာ်အခံအံ့အပူၤပကဟ့ၣ်တၢ်သးစၢ်ဆၢအါမးဆူတၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖန်အိာ်ဒီးတၢ် ကျဲထီာ်ဖးလီၤအလၢအပူၤဒီးလီၤတံာ်လီၤဆဲးန့လီၤ.

ဒ်ပလဲၤခီကတၢ်မၤလိတဖန်အံ့န့,ပကထံာ်န့လာတၢ်အိာ်ကတဲာ်ကတီၤသး,တၢ်ဃုထံာ်သမံသမိးဒီးတၢ်မၤဘၣ် ထွဲတၢ်တဖန်မ့ၢ်ကျါကျဲလာအသန့လိာ်အသးယၢ်ခိယၢ်ခိန့လီၤ.ပမၤဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်ကသ့လာကျါကျဲတဘိအပူၤဖဲပမၤဂ့ၤ ဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလာကျါကျဲအကတဖန်အပူၤန့လီၤ. နီၢ်နီၢ်န့,ပုၤကီးကဒဲးဒ်ဒီးဒီးသးအတၢ်အဲာ်ဒီးကံာ်စီလီၤဆိတဖန်,ဒီး ဒ်တၢ်အစၢအသိးပသးပသးလာပကမၤဆူထီာ်ဒ်ကျဲကျဲတဖန်အံ့အကျါတဘိမ့တမ့ၢ်ခံဘိန့လီၤ.ဘၣ်ဃးတၢ်အိာ်က တဲာ်ကတီၤသး,တၢ်ဃုထံာ်သမံသမိးဒီးတၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်လာအသန့လိာ်အသးယၢ်ခိယၢ်ခိအံ့ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီာ်ပုၤလာပက မၤဂ့ၤ ထီာ်ဒ်ထီာ်ပတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖန်လာတၢ်လီၢ်ကီးကပဒဲးအပူၤန့လီၤ.

ခဲအံ့ပတဲဖျါထီာ်တၢ်ကတီၤအကျါလာအရုဒိာ်တနီၤလာပတၢ်မၤလိတၢ်ထုးထီာ်လံာ်စီဆုံအနီပညီအနီထံး ခိာ်ဘိအပူၤဝဲ,ပကဘၣ်ဃုာ်ဃိပသးဆူပတၢ်ဂ့ၢ်ခိာ်သ့ၣ်ခံထံာ်တထံာ် : တၢ်ထုးထီာ်တၢ်အနီပညီလာအဘၣ်ဃးလံာ်ဇါ လဲၢ်ဇါ-ပုၤကျဲဘၣ်ကျဲသ့လာလံာ်စီဆုံလာန့ကယၢ်တဖန်အပူၤသးဘူးအသးဆူတၢ်ထုးထီာ်ကွဲးစီဆုံအနီပညီအါထီာ် အါထီာ်လီၤကံာ်ဒ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၢ်ဇါအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံအသိးဒ်လဲာ်န့လီၤ.

**တၢ်ထုးထီာ်တၢ်အနီပညီလာအပူၤမၤလိသ့ၣ်ညါလံာ်ဇါလဲၢ်ဇါအဂ့ၢ်
SCIENTIFIC HERMENEUTICS**

ဒ်လဲာ်ဂ့ၤဒ်လဲာ်ဂ့ၤ,တၢ်ထုးထီာ်လံာ်စီဆုံအနီပညီထီာ်အိာ်ဒီးတၢ်ဃုမၤလိသ့ၣ်ညါလံာ်ဇါလဲၢ်ဇါအရိးတမံ,ဒီးတၢ် လာအကဲထီာ်သးအံ့ဒ်ထီာ်ဝဲလာန့အကထိကျဲတဖန်အပူၤ,လီၤကံာ်ဒ်အိာ်လၢတၢ်သိာ်လိမၤယုၤအကအပူၤန့လီၤ. တၢ်စံးဆၢလာတၢ်ဒိာ်ထီာ်လဲၢ်ထီာ်တဖန်အံ့အါအိာ်ဖျါတုၤလာပုၤပုၤလဲၤန့လီၤ.လံာ်စီဆုံဘၣ်တၢ်ကွဲးစီဆုံလာပုၤလာ အအိာ်မူအပူၤကွံာ်န့လာအကထိတဖန်လီၤ. အဃိ,လာကျဲအါတၢ်န့ပကတီၤဖျါတၢ်ကွဲးစီဆုံလီၤကံာ်လံာ်တၢ်ကွဲးအကလာ စါလာပုၤန့လီၤ. ဒ်ပုၤကျဲဘၣ်ကျဲသ့အါကဘျီလဲာ်စီဆုံဃုာ်ဒီးအတၢ်စံာ်စါတဲစါတၢ်အိာ်သးလာအတၢ်ထံာ်အပူၤန့, အဝဲသ့ၣ်ညါန့ဟံးန့တၢ်လာတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၢ်ဇါအတၢ်သိာ်လိမၤယုၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤလိဃုကွဲၤလာပုၤပုၤက ညိဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လာ,တၢ်စံာ်စါတဲစါ,ပုၤကညိအနီထံးခိာ်ဘိ,တၢ်ရုလိာ်ဘၣ်ထွဲဒီးကျဲတဖန်န့လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖန် အံ့ဒီးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၢ်ဇါအတၢ်ကျဲးစး,ပုၤထုးထီာ်လံာ်စီဆုံအနီပညီလာအဒုးန့ဖျါအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ပၢ် ဟဲလာလံာ်ဇါလဲၢ်ဇါမၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်,မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဆိကမိာ်ကျဲထီာ်ဖးလီၤ,တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါ လဲၢ်ဇါအကျါအကျဲဆူလံာ်စီဆုံန့လီၤ.

လာတၢ်ကထံာ်ဖျါတၢ်လာအဲာ်ဒီးပာ်ဖျါထီာ်အနီပညီအဂီၢ်,ပကတဲဖျါထီာ်တၢ်မၤအသးသၢမံဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ထုး ထီာ်တၢ်အနီပညီလာအပူၤသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၢ်ဇါန့လီၤ. တၢ်,ပကန့ဖျါထီာ်တၢ်သးဘူးဃိသးအံ့အတၢ်ဘၣ်လိာ် အသးဒီးတၢ်သိာ်တၢ်သိစီဖျါတၢ်နီၣ်အလံာ်စီဆုံအဂံၢ်ခိာ်ထံးခိာ်ဘိန့လီၤ. ခံ,ပကယၢ်ထီာ်တၢ်စံာ်စါတဲစါအဒိတနီၤလာအ ပာ်ဖျါတၢ်ဒိာ်ထီာ်လဲၢ်ထီာ်လာတၢ်ထုးထီာ်တၢ်အနီပညီတကလုာ်အံ့အပူၤန့လီၤ. ဒီးသၢ,ပကထံာ်ဘၣ်တၢ်သးဘူးဃိသး

ဆဲးန့ၣ်လီၤ. အဒိ,အိၣ်ရကွၢ်အတၢ်မၤန့ၣ်အဒိၣ်ကတၢၢ်အကျိတၢ်မၤတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပဲၤစၢ်ပလၢ် **Hexapla**,တၢ်ဂ့ၢ်တၢ် ကျိၣ်အကတၢၢ် ၆၀၀၀ လၢအအါန့ၣ်အကတြၢ် ၅၀ လၢအိၣ်ရကွၢ်မၤဝဲတၢ်ထီၣ်သတြၢ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆ့ၣ်အလီၤလံာ်အဒိပ ညီၣ်လၢအတြၢ်ဒီးတၢ်လၢတၢ်ကျိၣ်လီၤဆီတဖၣ်တဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအလံာ်အံၤမ့ၢ်လီၤမၤလၢစၢ်လၢအံၤတဖၣ်သန့ၣ် က့ၤဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်လၢအအါန့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢအဒိအတၢ်လၢအလီၤတၢ်နီၣ်တၢ်ဖါ လၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အတၢ်စံၣ်စၢ်တဲၤစၢ်လၢပျၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒိတၢ်လၢအအိၣ်ဖျါဒိၣ်လီၤဆီအဂၤတဖၣ်လၢတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢအတၢ်သုးဘူးဃီၤ အသးဆူတၢ်ကွဲးစီဆ့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒဲးအိၣ်ရကွၢ်အမုၢ်န့ၣ်တဖၣ်အလီၤခံန့ၣ်လီၤ. အဒိ,အိၣ်ကးစံတံ လၢအအိၣ်လၢပံးပိၣ်,လၢ အအိၣ်မူစးထီၣ်လၢ ၁.န. ၃၅၄ တၢ် ၄၃၀.ဆဲးပာ်ဒိၣ်တၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးလံာ်စီဆ့ၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး.ညီၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ဆါသးဒိၣ် ဒိၣ်အါအါ,တၢ်ဂ့ၢ်နီၣ်ကီၢ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်လီၤသီမးစံအခွံန့ၣ်စံ အဆၢကတီၢ်,ပုၤလၢအအိၣ်မူလၢ ၁၂၂၅ တၢ် ၁၂၇၄ အကပိာ်ကပၤ,ပုၤထုးထီၣ်လံာ်စီဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်လၢအမၤဟူသ့ၣ်ဖျါလၢကီၢ်မုၢ်န့ၣ်ခရံၣ်ဖိတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်အရံးစ တိထၢၣ်အတၢ်ကူၣ်သ့ၣ်ကူၣ်ဘၣ်လၢသုတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမး.ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢအတၢ်ဒိၣ်ဘၢတၢ်န့ၣ်လီၤ. အခွံ န့ၣ်ဒီးအပူၤပိာ်အံၤတဖၣ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးလံာ်စီဆ့ၣ်လၢအသုတၢ်လဲၤခီဖျိပလၢၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်လိာ်အသးဒီးတၢ်သုဆိ ကမိၣ်တၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

သန့ၣ်က့ၤ,ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အံၤလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အတၢ်စံၣ်စၢ်တဲၤစၢ်အပူၤတၢ်သ့ကွဲးလံာ်ဖးလံာ်အပတီၢ်ဖုၣ်ဝဲ,ဒီးလံာ် စီဆ့ၣ်ဒီးလံာ်အဂၤတဖၣ်တအိၣ်အါဒၣ်ကဲၣ်ဆိးဘၣ်လီၤ. အဃိ,ထဲဒၣ်ပုၤစုၤကအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤလိလံာ်စီ ဆ့ၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒိတၢ်အစၢအိၣ်ဝဲအသး.တၢ်အိၣ်ဖိၣ်အပူၤဒိၣ်စီဒိၣ်ကမီၤတဖၣ်ပၤဃာ်ပုၤမုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ် နၢပၢၢ်လံာ်စီဆ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးအံၤအပူၤ,ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်အါဂၤစးထီၣ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်လၢ အပဲာ်ထံနီၤဖးဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢအိၣ်ထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်အလီၤ,စၢ်စုၤဒီးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အတၢ်ဒိၣ်ဘၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လဲၤကျဲၤအံၤအိၣ်ကါအဆိကတၢၢ်တကါမၤအသးလၢရံးနီၣ်စံၣ် **Renaissance** အစၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်မၤန့ၢ် ဒီးစံတဲထံၣ်နီၣ်ဖိၣ်လၢတြုၣ်စ့ၣ်လွံၢ်ဘျီတဘျီလၢ ၁၂၀၄ တံၢ်အလီၤခံန့ၣ်,လုလၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအပတီၢ်ထီဒီး လံာ်စီဆ့ၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤလၢစုဖဲန့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပဲာ်က့ၤစိာ်က့ၤအီၤဆူကီၢ်မုၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ကထုး ထီၣ်လံာ်လၢပျၢၣ်တဖၣ်အံၤအဒိပညီၣ်လၢဒိၣ်ပုၤဒိၣ်ခီဖျိတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်မိၢ်ပုၤအတၢ်ကွၢ်တၢ်အလီၤ ရံးနီၣ်စံၣ် အပူၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တ့ၣ်လီၤအသးနီၣ်နီၣ်ဆူတၢ်နၢပၢၢ်လံာ်တဖၣ်အံၤခီဖျိကွၢ်ထံနီၤဖးအဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်သန့ၣ်ဒီးလၢ ပျၢၣ်တၢ်စံၣ်စၢ်တဲၤစၢ်အတၢ်အိၣ်သးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.ဃုာ်ဒီး **Gutenberg** အတၢ်ထုးထီၣ်ရုၤလီၤလံာ်စး ပူၣ်နံးတၢ်လၢတၢ်သုးထီသုးလီၤအီၤန့ၣ်အတၢ် မၤစၢၤ,လၢအဘၣ်တၢ်သုးအီၤဖဲ ၁၄၅၀ အကပိာ်ကပၤ,တယံာ် ကဲၣ်ဆိးတချးလၢ ရံးနီၣ်စံၣ် အတၢ်ဃုထံၣ်အိၣ်ထီၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဒီးဒိတၢ်အစၢအသး,ပုၤမၤဟူသ့ၣ်ဖျါ ဒိအမုၢ်အံးရၣ်စံမၤစံ,လၢအအိၣ်မူစးထီၣ်လၢ ၁၄၆၆ တၢ်၁၅၂၆ ,ဆုၤပုၤအါဂၤလၢမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီဖဲန့ၣ်ဆူတၢ်ဃုသ့ၣ် ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢလၢအအိၣ်ထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်အတၢ်သုးဘူးအသးဆူတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်န့ၣ်လီၤ.

Protestant Reformation လၢန့ၣ်ကယၤတဆံဃုပံးန့ၣ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်လၢအဃု မၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢယံာ်န့ၣ်အန့ၣ်တက့ၢ်လီၤ.ပိာ်ထွဲရံးနီၣ်စံၣ်အကျဲအံၤ,ဖြးထဲၣ်စတဲးအိၣ်အန့ၣ်အဆိကတၢၢ်မးတုၣ်လူသၢၣ်, ယူၤလရံၣ်ဇူကလုဒီးကွီခဲလဲဘၣ်န ထီဒါဝဲတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်မိၢ်ပုၤအတၢ်ဒိၣ်ဘၢတၢ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီ ဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်အဖိခိၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့မုၢ်,အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဒိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကွဲးစီဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်ကဘၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်အီၤခီဖျိတၢ်ပဲာ်ထံ နီၤဖးလံာ်စီဆ့ၣ်အ ကျိၣ်သန့ၣ်ဒီးတၢ်စံၣ်စၢ်တဲၤစၢ်အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်လၢပကပာ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢဖြးထဲၣ်စတဲးအိၣ်ထံးတဖၣ်ပာ်ဖိၣ်ဃုာ်တၢ်ပာ်ဒိၣ်အံၤဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ် မိၢ်ပုၤလၢအမၤဟူသ့ၣ်ဖျါ **Sola Scriptura**, “ထဲဒၣ်လံာ်စီဆ့ၣ်” န့ၣ်လီၤ. ပုၤဖြးထဲၣ်စတဲးဖိတဖၣ်နၢပၢၢ်ဝဲလၢလံာ်စီဆ့ၣ် မ့ၢ်စိကမီၤထဲတမံၤလၢတၢ်သံကွၢ်အိၣ်ထီၣ်တသ့,တၢ်စိကမီၤအထီကတၢၢ်ခီဖျိလၢအီၤတၢ်အဂၤခဲလၢာ်ကဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ် အီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အးလီၤသးဆူလံာ်စီဆ့ၣ်အစိကမီၤအတၢ်မုၢ်တၢ်အဒိၣ်အထီကတၢၢ်အံၤအဒိပညီၣ်လၢပုၤလၢအထုးထီၣ်လံာ် စီဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်လၢတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အီၤသ့မုၢ်လံာ်စီဆ့ၣ်အကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဃိ, ပုၤဖြ ထဲၣ်စတဲးအိၣ်ထံးတဖၣ်အဂီၢ် တၢ်မနုၤမးတအိၣ်ဝဲနီတမံၤလၢအရ့ဒိၣ်အါန့ၣ်တၢ်နၢပၢၢ်လံာ်စီဆ့ၣ်ခီဖျိတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးအီၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲး,အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ် အ ကျိၣ်သန့ၣ်လၢအစၢလၢပျၢၣ်အတၢ်စံၣ်စၢ်တဲၤစၢ်တၢ်အိၣ်သးအပူၤန့ၣ်ဘၣ်လီၤ.

Enlightenment လၢမုၢ်န့ၣ်ကီၢ်ယုရုပုၤအပူၤလၢန့ၣ်ကယၤတဆံဃုဒီးတဆံဃးတဖၣ်ပံးန့ၣ်တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီ ဆ့ၣ်အဒိပညီၣ်လၢအဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢယံာ်ထီၣ်ခီဖျိပညီၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးခ့ၢ်,တၢ်ဂ့ၢ်နီၣ်ကီၢ်,ဒီးတၢ်သုတၢ်ဆိကမိၣ်

ဗုဒ္ဓသုညါမာလိလံင်ဇါလဲင်ဇါအပတီၢ်လၢတၢ်ကစံၣ်ညီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်လၢအဘၣ်တၢ်တဲအံၤခဲလၢၣ်.ပၢ်ဗုဒ္ဓလံာ်စီဆုံန့ၣ်လီၤ. လီၤပလိာ်လိာ်အသးဒီးပုၤလၢအဗုဒ္ဓသုညါမာလိဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ်အဂ့ၢ်,ပုၤလၢအဗုဒ္ဓသုညါမာလိပုၤကညီၣ်လၢပျၢအဂ့ၢ်, ဒီးခ့ၢ်ပုၤစံးအံၤဖိအဂၤတဖၣ်န့ၣ်,ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢလံာ်စီဆုံတဖၣ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဗုဒ္ဓသုညါမာလိလံာ်ဇါလဲင်ဇါအပတီၢ်ဆူတၢ်မာလိတၢ်ကွဲးစီဆုံလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သုးဘူးသးဆူလံာ်စီဆုံအံၤဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်လၢကျဲအါဘိလၢန့ၣ်ကယၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်,ခ့ၢ်ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢလံာ်စီဆုံတဖၣ်ပိာ်ထွဲကျဲခိၣ်သ့ၣ်ခံာ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ခိၣ်န့ၣ်,ပုၤထုးထီၣ်တၢ်အခီပညီၣ်အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်လၢတၢ်မာလိလံာ်ဇါလဲင်ဇါအကူၢ်တဖၣ်ပိာ်ထွဲကျဲလၢညီၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကိးအံၤလၢတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးမာလိလံာ်စီဆုံလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကတိၤအတက့ၢ်လဲၣ်န့ၣ်,ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအပဲာ်ထံနီၤဖးလံာ်စီဆုံတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအညီၣ်ကွဲးထံၣ်စတဲးအတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်အလုၢ်အလၢလၢအမ့ၢ်စိလးစံးပဉ္စပုၤရး **Sola Scriptura** ဒီးဆိကမိၣ်ပာ်သးဒၣ်ထဲတၢ်သုတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးတၢ်ဗုဒ္ဓသုညါမာလိလံာ်ဇါလဲင်ဇါအတၢ်သ့ၣ်ညါနီၤဖးတၢ်ဒ်တၢ်အပတီၢ်အဒိၣ်အထီၣ်ကတၢ်လၢတၢ်ကထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်,ပုၤလၢအထုးထီၣ်တၢ်အခီပညီၣ်လၢအပဲာ်ထံနီၤဖးတၢ်တဖၣ်ကျၢၢ်တံၢ်ဝဲလၢတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်,စါလၢညါ,တၢ်လၢပျၢလၢကစၤ,ဒီးတၢ်ထံၣ်ယွၤလၢတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အံၤတသ့,ပုၤကညီၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံၣ်အံၤန့ၣ်,ခ့ၢ်ပုၤကညီၣ်တဖၣ်ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျူးလၢတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်အအိၣ်လၢကျဲတနီၤ,ဘၣ်ဆၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်တၢ်ကွဲးစီဆုံအဂ့ၢ်မနုၤတမံၤဂ့ၢ်ကဘၣ်သန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဗုဒ္ဓသုညါမာလိလံာ်ဇါလဲင်ဇါအတၢ်သမံသမိးအါန့ၢ်ဒီးလံာ်စီဆုံအတၢ်သိၣ်လိန့ၣ်လီၤ.

လၢအဂၤတခီန့ၣ်,ပုၤလၢအသ့အဘၣ်အဂၤတဖၣ်ပိာ်ထွဲကျဲလၢပကကိးအံၤလၢခ့ၢ် **evangelical** အတၢ်မာလိ လံာ်စီဆုံန့ၣ်လီၤ. **Evangelical** အပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်ပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢၢ်ဝဲလၢလံာ်စီဆုံမ့ၢ်တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်မိၢ်ပုၤဒီးတၢ် မူလၢတၢ်သံကွၢ်လၢအဂ့ၢ်တသ့ဘၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တညီၣ်ကွဲးတၢ်ဗုဒ္ဓသုညါမာလိလံာ်ဇါလဲင်ဇါအဂ့ၢ်အနီၢ်ကီၢ်ဒီးသုတၢ်ဆိကမိၣ်အတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်လံာ်စီဆုံဘၣ်;အဝဲသ့ၣ်အာၣ်လီၤမၤဂၢၢ်မၤကျၢၢ်တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဗုဒ္ဓသုညါမာလိလံာ်ဇါလဲင်ဇါအ တၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးလံာ်စီဆုံဆံးဆံးလၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ. သန့က့, ဝဲတၢ်ဗုဒ္ဓသုညါဒ်သးဒိၣ်ထီၣ်ဒါလိာ်အသးနီၢ်နီၢ်ဒီးလံာ်စီဆုံဒၣ်ဝဲအ တၢ်သိၣ်လိသီလိတဖၣ်အခါန့ၣ်,**evangelical** အပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်အးလီၤအသးလၢၣ်လၢၣ်ဆုဆူတၢ်ကွဲးစီ ဆုံတဖၣ်ဒ်အဝဲသ့ၣ်အစိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပထံၣ်လၢတၢ်မာလိတဖၣ်အံၤအပူၤအသး,တၢ်မာလိလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်လိာ်အခံအံၤ ပိာ်ထွဲ **evangelical** အကျဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မးတမံၤလၢခရံၣ်ဖိတကၤအဂီၢ်,လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖြိထံၣ်စတဲးခရံၣ်ဖိအဂီၢ်,လၢကဒီးအးလီၤအသးဆူတၢ်ကွဲးစီဆုံအစိကမိၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ...တၢ်စိတၢ်ကမိၣ်အမ့ၢ်အတီၢ်မ့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢကမၤန့ၣ်တၢ်အာၣ်လီၤအီၤလီၤ,ဒီးတၢ်ကွဲးစီဆုံအိၣ်ဒီးအကံၢ်အစိလီၤဆီလၢကဟူးဂဲၤဒ်တၢ်စိတၢ်ကမိၣ်လၢခရံၣ်ဖိအတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်စံးဆၢအကျဲတမံၤလၢတၢ်အံၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်ကွဲးစီဆုံပာ်ဗုဒ္ဓသုညါမာလိလံာ်ဇါလဲင်ဇါအတၢ်သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒီးပဒီးန့ၣ်အံၤတသ့ဘၣ်လီၤ.လၢတၢ်အံၤအဃိအဝဲဘၣ်တၢ်ကိးအံၤလၢတၢ်လီၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ....တၢ်စံးဆၢအဂၤတမံၤမ့ၢ်ဝဲလၢတဲတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်လီၣ်အါပူၤန့ၣ်,တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်လၢအအိၣ်စံးကူးလၢလံာ်စီဆုံအပူၤအိၣ်ဒီးအစိကမိၣ်လီၤလိာ်လီၤလးတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲလၢအတၢ်ပာ်ဖျါသးဒီးအက့ၢ်အဂီၤလၢခံကတၢ်အပူၤအဃိဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အံၤသ့အပတီၢ်ဒီးကမၣ်တသ့ဘၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်လီၤဆီလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်အိၣ်ထံးခိၣ်ဘိခဲလၢၣ်အကျဲလၢပမၤန့ၣ်အံၤလၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ခဲအံၤပသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်မနုၤအဝဲဒီးန့ၣ်တၢ်ဒီးသန့ထီၣ်သးသ့လီၤဆီလၢအဖိခိၣ်,တၢ်န့ၣ်န့ၣ်အံၤသ့,ကမၣ်ဝဲတသ့ဝဲလဲၣ်န့ၣ်,ခီဖျါအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ယွၤ-အကလုၢ်ကသ့ၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲအံၤမ့ၢ်ယွၤအကလုၢ်ကထါ,အဃိဖဲပစံးကတိၤဘၣ်ဃးတၢ်ကွဲးစီဆုံအစိကမိၣ်န့ၣ်ပစံးကတိၤနီၢ်နီၢ်ယွၤအစိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ.အဃိတၢ်ကဒီးအးလီၤသးဆူအအိၣ်မ့ၢ်တၢ်တူၢ်လိာ်လၢပမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်တုတဖၣ်,ပမ့ၢ်တၢ်မူလၢအဟဲလီၤစၤဒီးဒီးသန့ထီၣ်အသးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲအံၤတၢ်သဘၣ်ဘၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်;အါန့ၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဒီးအးလီၤသးအံၤမၤဖျါလီၤပလၢကပီၤမ့ၢ်တမံၤမၤစ့ၤလီၤပစိကမိၣ်န့ၣ်,ပမ့ၢ်ဘၣ်တဲ,အနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်စါဟ့ၣ်ကမိၣ်အအိၣ်ကတၢ်လၢပမၤအံၤသ့ၣ်သ့ၣ်,ခီဖျါအဝဲဆုပုၤဆူတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်အကျဲ,ပာ်ပုၤဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၢ်လၢကျဲဆူတၢ်မူဒီးတၢ်ဂ့ၢ် ထီၣ်ပသီထီၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးကထာၣ်ကျဲစကီၣ်ကွဲၣ် **Dr. Glen Scorgie**

ပယူထီတိုက်ထူးထီတိုက်အနိပညီလာအာဗုသုညါနဂါပာဂါလံဂါလဲဂါအလံစီဆုံအဂံဂါခိင်ထံးဒီးကွါသ ကိးတဂ်စုံစါတဲစါအဒိအတဲတနီပံ၊ခဲအံပကဘဉ်ဃာ်ဃီပသးဆူတဂ်ဂွါသထံတထံ : တဂ်သုးဘူးသးဆူတဂ်ကွဲး စီဆုံအံအတဂ်ကဘဉ်ဟဲလၢညါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တဂ်လၢအကဘဉ်ဟဲလၢညါတဖၣ် PRIORITIES

အါတကွါ,ခါ **evangelical** ပှၤကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့လၢလံာ်စီဆုံလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါၣ်ဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ်အသးဆူၣ်ဆူၣ် ဆူတဂ်ထူးထီတိုက်အနိပညီလာအာဗုထံတထံညါလံာ်ဂါလဲဂါန့ၣ်လီၤ. တဂ်ဟ့ၣ်လီၤသးအံဆူတဂ်လၢကဘဉ်ဟဲ လၢညါနီၣ်နီၣ်တဖၣ်လၢတဂ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသး,တဂ်ဗုထံတထံညါသမံသမိးဒီးတဂ်မၤဘဉ်ထွဲတဂ်အကျါအကျဲအဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. မ်ပကွါသကိးတဂ်အံမ့ၢ်တဂ်မ့ၢ်တဂ်တီၣ်လဲၣ်,စးထီၣ်လၢတဂ်လီၤပလိာ်လၢအကဘဉ်ဟဲလၢညါလၢတဂ်အိၣ်ကတဲာ် ကတီၤသးအဂီၢ်န့ၣ်တကွါ.

တဂ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသး Preparation

ဒ်ပစံးတ့ၢ်အပူၤကွံာ်အသိး,တဂ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤမ့ၢ်တဂ်လၢပလဲၤကပာ်အီၤတသ့တဘျီလၢလၢဖဲပစးထီၣ်ထူးထီၣ် တဂ်ကွဲးစီဆုံအနိပညီန့ၣ်လီၤ.ဘဉ်ဆဉ်ပှၤထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနိပညီလာအကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့တဖၣ်ဒးအိၣ်ထီၣ်တဂ်လၢအက ဘဉ်ဟဲလၢညါလၢတဂ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသးအဂီၢ်လၢတအါတဖၣ်လဲၤအသးတကျါဃီဒီးတဂ်ကူၣ်ဘဉ်ဖးသ့အတဂ်ကဘဉ် ဟဲလၢ ညါလၢတဂ်ထံတထံန့ၣ်အီၤလၢလံာ်ဂါလဲဂါအတဂ်သိၣ်လိမၤယုၤအဂၤအါမးတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ထံတမ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်ကီၤလိ **biology** လၢကွဲးဒိၣ်ထီဒီးန့ၣ်ဒီးကတဲာ်ကတီၤနီၣ်ကစၢ်အသးတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်တ ကွါ. အဃိနသံကွါ **biology** အသရၣ်သိၣ်လိတဂ်အါဂၤ,“ယကဘဉ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤယသးလၢယတဂ်မၤလိအ ဂီၢ်ဒ်လဲၣ်?အဝဲသ့ဘဉ်သ့ဘဉ်ကတဲာ်န့ၣ်တဂ်လၢအလီၤကံာ်ဒ်သိးအံတဖၣ် : တဂ်ဂူးတဂ်ဂွါလၢအဘဉ်ဃးတဂ်ဗုမၤ လိတဂ်သးသမူအဂီၢ်ဒ်န့ၣ်န့ၣ်အသိးတကွါ.” ဒီး“မၤလိတဂ်လၢနမၤသ့ခဲလၢာ်ဘဉ်ဃးတဂ်ဗုသ့ညါလံာ်ဂါလဲဂါအကျါ အကွါလၢပသ့လၢတဂ်ဗုသ့ညါမၤလိတဂ်သးသမူအဂီၢ်အပူၤန့ၣ်တကွါ.”

ဂ့ၤလံာ်,လၢကွဲးဒ်န့ၣ်အသိး,နမ့ၢ်သံကွါသရၣ်အါဂၤလၢအံးဘဲၤကွဲးလံးခါၣ် **evangelical** ယုၤဂ့ၢ်ပီညါတဂ်မၤ လိကွဲးမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလၢနကဘဉ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤနသးလၢနကမၤလိလံာ်စီဆုံလၢအဝဲသ့အကျိန့ၣ်,အဝဲသ့အါတ ကွါကဟ့ၣ်န့ၣ်တဂ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တမံးဃီန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ဘဉ်သ့ဘဉ်ကစံး,“မၤလိဇၤတြဲဒီးဟ့ၣ်လ့ၣ်အကျိတကွါ.”“မၤလိ တဂ်ဂွါဘဉ်ဃးလံာ်စီဆုံဒ်နမၤသ့အသိးန့ၣ်တကွါ.”“မၤလိတဂ်ထူးထီၣ်တဂ်အနိပညီအကျါအကျဲလၢအဂ့ၢ်အဘဉ်တဖၣ်တ ကွါ.” ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ,ပှၤကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့လၢလံာ်စီဆုံအါဂၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤပာ်ဒိၣ်တဂ်ဆိကမိၣ်ဒီးတဂ်ဗုသ့ညါမၤလိလံာ်ဂါ လဲၤဂါအတဂ်သုဘူးအသးဆူလံာ်စီဆုံလၢအဝဲသ့အသးသမူအတဂ်မၤဒီစါဒ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့န့ၣ်လဲၤလၢအဝဲသ့အပျဲၣ် တဖၣ်အတဂ် မၤနၤဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့အဖိခိၣ်တမံးဃီန့ၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၣ်န့ၣ်,တဂ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤပနီၣ်ကစၢ်ဒ်အသးဗုဒီးတဂ်နဂါပာ်တဂ်ဂွါနီၣ်ကီၢ်ဒီးကျါကွဲးဘဉ်ဘျီဘဉ်ဒါမ့ၢ် တဂ်လၢအရ့ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခါၣ်စးတအိၣ်လဲၤလၢတဂ်မၤလိတဂ်ဂွါဘဉ်ဃးလံာ်စီဆုံဘဉ်လီၤ. ဒီးပကဘဉ်မၤအဂ့ၢ်ကတဂါလၢပ ကမၤလိတဂ်သိၣ်တဂ်သိမိၣ်ပှၤလၢအလိၣ်လဲၤလၢတဂ်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနိပညီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ဒ်တစိၣ်ဖိဝံပကထံတ ဘဉ်အသိး,တဂ်ပာ်ဒိၣ်တဂ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့အတဂ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသးထဲတခါဇၤကွါကပာ်ကွံာ်ကျဲအရ့ဒိၣ်တနီၤလၢပက ဘဉ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤပသးလၢတဂ် ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနိပညီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပထံတိုက်တဂ်လၢအကဘဉ်ဟဲလၢညါတဖၣ်ကီၢ်လၢတဂ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသးအဂီၢ်ပံ,မ်ပကွါသကိးတဂ်လၢအ ကဘဉ်ဟဲလၢညါလၢတဂ်ဗုထံတထံသမံသမိးတဂ်အဂီၢ်လၢတဂ်ထူးထီၣ်တဂ်အနိပညီလာအာဗုသုညါမၤလိလံာ်ဂါလဲဂါအပူၤ န့ၣ်တကွါ.

တဂ်ဗုထံတထံညါသမံသမိးတဂ်အဂီၢ် Investigation

အါဒ်တဂ်တကွါ,ပှၤထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနိပညီတဖၣ်နီၤဖးကျဲခံတိလၢတဂ်လူၤကွါဗုသ့ညါတဂ်ကွဲးစီဆုံ : တဂ် ဂုာ်ကျဲးစးထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနိပညီ (**exegesis**) ဒီးနီၣ်ကစၢ်အတဂ်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနိပညီသုနီၣ်ကစၢ်ဒ်အတဂ်ဆိ ကမိၣ် (**eisegesis**) န့ၣ်လီၤ. **Exegesis** ဟဲလၢဟ့ၣ်လ့ၣ်အတဂ်ကတီၤအနိပညီ “Led out of” မ့တမ့ၢ် “ဟဲလီၤ

စာလော”ဒီးအခိပညီကထူးထီၣ်မ့တမ့ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အခိပညီလၢလံာ်တတီၤန့ၣ်လီၤ.ထီၣ်ဒီးတၢ်အံၤ, eisegesis အိၣ်ဒီးသးလၢက “ကဆုၤန့ၣ်” မ့တမ့ “ဖၢန့ၣ်လီၤတၢ်” န့ၣ်လီၤ.အခိပညီတၢ်ဖးန့ၣ်တၢ်အခိပညီဆူလံာ်တတီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤထူးထီၣ်လံာ်စီဆံၣ်အခိပညီလၢအသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်လံာ်ဖါလဲၣ်ဖါတဖၣ်မၤတၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်မးလၢကဟးဆဲး eisegesis အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အလီၢ်,အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အခိပညီအကျါအကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢအမၤဂၢၢ်မၤ ကျၢတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အခိပညီ (exegetical) လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်န့ၣ်ပၢၢ်လံာ်စီဆံၣ်အပူၤ,တမ့ၢ် eisegetical ဘၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ထံၣ်အံၤအပူၤ,တၢ်လူၤကွၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဒိၣ်တၢ်တက့ၢ်လီၤလၢတၢ်ပၢၢ်န့ၣ်ပတၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤ တၢ်ကူၣ်သ့ကူၣ်ဘၣ်ဆူတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢပကဃုထံၣ်တၢ်ကွဲးစီဆံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပလူၤဃုသ့ၣ်ညါလံာ်စီဆံၣ်အတီၤတဖၣ်အ ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအခိပညီဖျါပာ်လီၤတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အခိပညီအကျါအကျဲမ့တမ့တၢ်သိၣ်တၢ်သိလၢပကထံၣ်သ့ၣ်ညါအခိပညီ လၢအခိၣ်ထံးနီၢ်နီၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဂီၢ်-တမ့ၢ်ဒၣ်ပတၢ်ကတၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်မ့တမ့ၢ်အတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲလီၤဘၣ်လီၤ.

ဒ်ပကထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်မၤလိလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်လိာ်အံၤတတီၤဘၣ်တတီၤအပူၤဒိတခါညါအသိး,တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ် ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဖါလဲၣ်ဖါအကျါအကျဲလၢကျဲဒ်သိးအံၤမ့ၢ်တၢ်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆံၣ်အခိပညီအတၢ်ထီၣ်လၢအရဲဒိၣ်ဒိၣ်မး န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလၢအဝဲကကျါဘၢတၢ်ခဲလၢလၢအလိာ်ဝဲလၢတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလံာ်စီဆံၣ်အခိပညီလၢအ ခိၣ်ထံးအဂ့ၢ်အဘၣ်အဂီၢ်ကီၤခဲဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပကကွၢ်သကိးတၢ်လၢအကဘၣ်ပဲလၢညါတဖၣ်လၢတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အခိပညီလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်သ့အပတီၢ်ထီၣ် ဘး,တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလံာ်ဖါလဲၣ်ဖါလၢတၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤဒီးလူၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်အကျါအကျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤပအိၣ်က တဲာ်ကတီၤပသးလၢပကသံကွၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ကမၤဘၣ်ထွဲတၢ်အကျါအကျဲန့ၣ်လီၤ. Evangelical အပူၤကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့ အိၣ်ဒိၣ်တၢ်တက့ၢ်တဖၣ်မၤဘၣ်ထွဲလံာ်စီဆံၣ်ဆူမုၢ်မဆါတနံၤညါအံၤဒ်လဲၣ်?

တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ် Application

ဖဲယမ့ၢ်ပှၤမၤလိယွၢ်ဂ့ၢ်ပိညါကွီဖိတကအခါန့ၣ်,ယတံၢ်သကိးလီၤလီၤဆီဆိတကထီၣ်ဘိမၤတံာ်တံာ်သရၣ်သိၣ်လိတၢ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိအခါန့ၣ်လီၤ. အတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ထီၣ်ဘိမ့ၢ်တမံၤဃီလီၤ. “သရၣ်ဒၤ,နတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အခိပညီ အတၢ်ဘၣ်ထွဲလၢပဂီၢ်တနံၤအံၤမ့ၢ်မန့ၣ်လဲၣ်?” “ယကဘၣ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်လၢနစံးကတီၤဘၣ်ဃးလံာ်စီဆံၣ်တတီၤအံၤဆူယ တၢ်အိၣ်မူအပူၤဒ်လဲၣ်?” လၢတၢ်တလီၤဆီကဲာ်ဆိးအပူၤ,တၢ်စံးဆၢထီၣ်ဘိမ့ၢ်တၢ်လၢအဒ်သိးန့ၣ်လီၤ. သရၣ်နံၤကမ့ၢ်ဒီး စံး, “နတၢ်သံကွၢ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်မးလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်လၢယဂီၢ်ဘၣ်,မ့မ့ၢ်လၢသရၣ်လၢအသိၣ်လိတၢ်မၤဘၣ်ထွဲယွၢ် ဂ့ၢ်ပိညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ဒ်တၢ်လဲၤဒီဖျါအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲအသိး,ညါန့ၣ်န့ၣ်,တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလံာ်ဖါလဲၣ်ဖါ,တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ထူးထီၣ် လံာ်စီဆံၣ်အခိပညီအိၣ်ဒီးအဒီးဆဲးဆဲးဖိလၢတၢ်မၤဘၣ်ထွဲက့ၢ်တၢ်လၢအဘျးအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဂ့ၢ်ကတၢ်,အဝဲဆုၤတၢ် ဆူခ့ၢ်တၢ်မၤဘၣ်ထွဲလၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကတီၤအကန့ၣ်,တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဒိၣ် တၢ်တက့ၢ်တုၤဝဲဒၣ်ဆူတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်သိၣ်လိခ့ၢ်ပှၤပိာ်ခရံၣ်အံၤတဖၣ်လၢကစ့ၢ် က့ၢ်န့ၣ်က့ၢ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပကိးထီၣ်ပှၤသးတီတဖၣ်လၢကန့ၣ်ဝဲလၢယွၢ်ဂ့ၢ်ပိညါဒီးလုလၢသကိးပဝးအတၢ်စံးကတီၤနီၢ်နီၢ် လံာ်စီဆံၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကမၤလီၤတံၢ်တၢ်အဂီၢ်,တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဒ်သိးအံၤတကလုာ်မ့ၢ်တၢ်လၢအအိၣ်ဒီး အလုၢ်အပူၤအါမးလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်အဝဲလဲၤကပာ်ကျဲလၢအရဲဒိၣ်အါမးလၢတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်ကဘၣ်တၢ်မၤဘၣ်ထွဲအံၤဆူပတၢ်အိၣ်မူ မုၢ်တနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိလံာ်စီဆံၣ်အကျါအကျဲမ့ၢ်တၢ်လၢအရဲဒိၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ပတၢ်ဘျီတခိၣ်ပပာ်ဒိၣ်အံၤအါတလၢကွံာ်အခါဒီဖျါပ မၤအံၤလီၤကတၢ်ပိးတၢ်လီၤအါတလၢ,လီၤကတၢ်ဒ်အဟူးဂဲၤဒၣ်အတၢ်,အဃီအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်လၢ, “ဂ့ၢ်လံ,ယသ့ တုၢ်ကျါကျဲဝဲအံၤ;အဝဲအံၤမ့ၢ်ယတၢ်ဆိကမိၣ်ကျါတံၢ်န့ၣ်လီၤ, ”ဒီးကဲထီၣ်တၢ်ကူၣ်သ့ကူၣ်ဘၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လီၤလီၤအါန့ၣ်တၢ်တမံၤလၢပနီၢ်ကစၢ်ဒိတကညါတူၢ်လိာ်ဒီးန့ၣ်လီၤလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.ယထံၣ်န့ၣ်လၢန့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ...အဒိ,တၢ်တမံၤလၢယပာ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်အါအါလၢယတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမ့ၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ,ဟီၣ်ခိၣ်,ဖါ လၢပျၢၤ,ဒီဖျါတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလိာ်န့ၣ်လီၤ.ပှၤအါတကသးဘျးအသးဆူတၢ်န့ၣ်တဖၣ်,အဃီဒ်ပှၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့မၤလိာ်လံာ်လဲၣ်တကအသိးယတံးန့ၣ်တၢ်ဝံဃာဲန့ၣ်လီၤ.ဒီးယထံၣ်န့ၣ်လၢ,ဒ်ယမၤတၢ်န့ၣ်,ဒ်အဝဲပဲက့ၢ်ဆူလံာ်

စီဆုံးအတိတ်တဖန်အခိုင်နှင့်,အဝဲအိးထိပ်ဟိပ်ခိပ်အသီတဖျာဉ်လာယဂီဂ်ဘဉ်ဃးတဂ်နဂ်ပဂ်လံာ်စီဆုံးအတိတ်တဖန် နှင့်လီၤ.တဘျီဃီ,နီၤသးအတဂ်အိပ်မူတအိပ်ဝဲလၢအခိုင်ထံးခိပ်ဘိလၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲဘဉ်လီၤ.ယဟံးနဂ်တဂ်ကူဉ် ဘဉ်ကူဉ်သ့အတဂ်မုာ်တဂ်လၢလၢအပူၤ,ဘဉ်ဆဉ်နီၤသးအတဂ်အိပ်မူနီၤနီၤအိပ်လၢလံာ်စီဆုံးအတိတ်အပူၤ,ဒီးယဲ က္လၢကဒါက္လၢအခိုင်ဒီးနဂ်ပဂ်တဂ်လၢယွၤအနီၤနီၤဖဲးဘဉ်ပူၤ,ဒီးအးလီၤတဂ်အိပ်မူလၢအိၤ,အဝဲန့ၣ်မုာ်တဂ်တမံာ် လၢတမုာ်ဒၣ်တဂ်ပီးတဂ်လီၤအတဂ်ဖဲးတဂ်မၤအကျဲအကပူၤဘဉ်လီၤ.အဝဲန့ၣ်မုာ်တဂ်တမံာ်လၢအယဲထဲဒၣ်ခိဖျိတဂ် ယုာ်လီၤမုာ်ယုာ်လီၤနီၤပသးဆူပူၤတဂ်လၢအအဲၣ်ပူၤဒီးယုာ်လီၤအသးလၢပဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးကထာ်ဒြဲအဲးစံးန့ၣ် Dr. Craig Keener

ခဲအံၤပက္ကံၤသကိးတုာ်တဂ်ကတိၤအကျိၣ်လၢအရ့ဒိၣ်တနီၤလၢအဘဉ်တဂ်သုအိၤလၢတဂ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံးအိပညီ အပူၤ,ဒီးတဂ်ထုးထီၣ်အိပညီလၢအယုသ့ၣ်ညါနဂ်ပဂ်လံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢအလုၢ်အလၢလၢအအိၣ်ဆၢထာ်ဖးယံာ်ဝံၤ,ပကဘဉ် ဃဉ်ဃီပသးဆူပတဂ်ဂုာ်ခိၣ်သ့ၣ်သၢထံာ်တထံာ်လၢပတဂ်မၤလိဝဲအံၤအပူၤ,တဂ်ထုးထီၣ်တဂ်အိပညီလၢအယုထံာ်သ့ၣ်ညါ နဂ်ပဂ်လံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢကဘဉ်လဲၤသကိးတဂ်ဒီးတဂ်ထုးထီၣ်တဂ်အိပညီလၢအဘဉ်ဃးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘၢယွၤဒဲလဲၣ်,ခဲၣ်ဖိအ လုၢ်အလၢအတဂ်ပာ်ဒိၣ်တဂ်လိာ်လၢပကသုးဘူးပသးဆူယွၤဒဲပထုးထီၣ်တဂ်ကွဲးစီဆုံးအိပညီတဖန်နှင့်လီၤ.

**တဂ်ထုးထီၣ်တဂ်အိပညီလၢအဘဉ်ဃးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘၢယွၤ
DEVOTIONAL HERMENEUTICS**

ပူၤပိာ်ခဲၣ်အံတဖန်တုာ်လိာ်တဂ်ထုးထီၣ်တဂ်အိပညီလၢအယုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢလၢအလီၤကတိၤတဂ်ထုး ထီၣ်တဂ်အိပညီမုာ်ဆုာ်မုာ်ဂီၤအကပၤအါမးခိဖျိပူၤကညီကွဲးတဂ်ကွဲးစီဆုံးအယိနှင့်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်တဂ်ဘူဉ်ယွၤဘၢယွၤအတဂ် ကျိၣ်ထံပညိာ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးအါဒၣ်တဂ်တက့ၢ်လၢယွၤအတဂ်မုာ်ပူၤကွဲးတဂ်ကွဲးစီဆုံးအိခိၣ်နှင့်လီၤ.

ပူၤခဲၣ်ဖိတဖန်ထီဘိအာ်လီၤဝဲလၢပူၤကညီအတဂ်ကတိၤလၢတဂ်ကွဲးစီဆုံးအပူၤမုာ်စ့ၢ်ကိးယွၤအကလုၢ်ကထါန့ၣ် လီၤ. ဒ် ၂တံာ်မသး ၃:၁၆ ဖဲးဘဉ်ပူၤအသိး,တဂ်ကွဲးစီဆုံးတဖန်ဘဉ်တဂ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂၤအိၤလၢယွၤ,မ့တမုာ်မုာ်ဘဉ်တဲလီၤလီၤ န့ၣ်မုာ်“ယွၤ-အတဂ်ကတိၤကသ့” န့ၣ်လီၤ. တဂ်ဂုာ်အံၤဒုးကဲထီၣ်တဂ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံးအိပညီဖျိလီၤဆီလၢတဂ်ထုးထီၣ် တဂ်အိပညီမုာ်ဆုာ်မုာ်ဂီၤအကပၤအါမးခိဖျိပကဘဉ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံးအိပညီပူၤဒီးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘၢယွၤလၢသ့ၣ်လၢသး.ဒ် ယွၤအကလုၢ်ကထါလၢအမူဝဲအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်ပထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံးအိပညီန့ၣ်,မုာ်တဂ်အရ့ဒိၣ်လၢပကသ့ၣ်နီၣ်လၢတမုာ်ဒၣ်ထဲပဘျီဆဲးပူၤကွဲးလံာ်ပူၤကညီအတဂ် ကတိၤဇၢဘဉ်,လၢယွၤအသးစီဆုံး,တြဲနထံာ်အနီၢ်သၢကတက,ကတိၤကသ့ထီၣ်တဂ်ကတိၤတဖန်အံၤခိဖျိပူၤကွဲး လံာ်ပူၤကညီတကဘဉ်တကအသကဲးပဝး,အလုၢ်အလၢ,အတဂ်လဲၤခိဖျိလီၤဆီတဖန်နှင့်လီၤ.ဒ်ပန့ၣ်လီၤဆူလံာ်စီ ဆုံးအပူၤန့ၣ်,အဝဲန့ၣ်အိပညီလၢခိဖျိသးလၢကတိၤကသ့ထီၣ်တဂ်ကတိၤတဖန်အံၤစ့ၢ်ကိးအိၣ်ဆိးဒီးမၤတဂ်လၢပ ပူၤဒ်ပူၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်ကတိၤတဖန်အသိးအယိ,ပအိၣ်ဒီးတဂ်ဘူးစဲဒီးပူၤကွဲးတဂ်ကွဲးစီဆုံးနှင့်လီၤ.ဒီးပလိာ်ဘဉ်တဂ်န့ၣ် ဒိၣ်ဒိၣ်မုာ်မုာ်;ပလိာ်ဘဉ်အိၤဒ်ပသးဘူးပသးဆူလံာ်စီဆုံးလၢကဟဲပူၤဒီးတဂ်ထုကဖန်,ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်သးလၢသးအဖီ ခိၣ်လၢကအိးထီၣ်ပသးဒ်န့ၣ်အသိးအိးထီၣ်တဂ်ကွဲးစီဆုံးတဖန်လၢပသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးကထာ်ဒဲန့ၣ်စံးအံၤက့ၢ် Dr. Dennis E. Johnson

လၢပကထံာ်တဂ်လၢပအဲၣ်ဒီးတဲအိပညီအဂီၢ်,ပကကွၢ်သကိးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘၢယွၤအတဂ်ကျိၣ်ထံလၢကျဲလၢအ လဲၤသဃဲၤလိာ်အသးဒီးပတဂ်ကတိၤသကိးလၢအပူၤကွံာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ,ပကထံာ်ဘဉ်လၢတဂ်ထုးထီၣ်တဂ်ကွဲးစီဆုံးအိပညီ ဒ်သိးအံၤတကလုာ်အိၣ်ဒီးအဂီၢ်စၢလီၤအသးလၢလံာ်စီဆုံးနှင့်လီၤ. ခံ,ပကကွဲးဖျိထီၣ်ပူၤကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့လၢလံာ်စီဆုံးတက ပၤလၢအမၤပိာ်ထွဲတဂ်ထုးထီၣ်တဂ်အိပညီလၢအဘဉ်ဃးဒီးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘၢယွၤအဒိအတဲာ်လၢအဘဉ်တဂ်စံာ်ဃဲၤတဲဃဲၤ လၢအဂုာ်တနီၤန့ၣ်လီၤ.ဒီးသၢ,ပကထံာ်န့ၣ်တဂ်ပိာ်ထွဲတဂ်သုးဘူးသးဆူတဂ်ကွဲးစီဆုံးအံၤသိန့ၣ်ပတဂ်လၢအကဘဉ်ဟဲလၢညါ တဖန်လၢတဂ်ထုးထီၣ်တဂ်အိပညီအကျိၣ်အကျဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကယဉ်ဃီပသးအဆိကတဂ်ဆူတဂ်ထုးထီၣ်တဂ်အိပညီ လၢအဘဉ်ဃးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘၢယွၤအလံာ်စီဆုံးအဂီၢ်ခိၣ်ထံးခိပ်ဘိနှင့်လီၤ.

လံာ်စီဆံ့အဂံာ်ခိာ်ထံးခိာ်ဘိတဖာ် **BIBLICAL ROOTS**

ပုဂံကွဲးလံာ်စီဆံ့တဖာ်ညီန့ဒ်သမံသမိးကွဲးတဖာ်ကွဲးစီဆံ့တဖာ်လုတဖာ်သုသုာ်ညါမလဲလံာ်ခါလဲခါအကွဲးအါတကွဲး သနာ်က့,မ့တဖာ်အရဲဒိာ်လုပကထံာ်လုအဝဲသ့သုးဘူးအသးဆူတဖာ်ကွဲးစီဆံ့ပုဂံဒီးတဖာ်ဘူဂံယုဂံဘါယုဂံစ့ကိးန့ဒ်လီၤ. မာ ကဒီးတဘျီ,အဝဲသ့ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလုပုဂံပိာ်ခရံာ်အဝဲတဖာ်ကဘာ်ဖးလံာ်စီဆံ့ဒ်ယုဂံအကလုဂံကထါအသး,လုယုဂံအခိာ်ထံး မဲာ်ညါ,လုကွဲးလုပာ်စိာ်တဖာ်လီၤတီာ်လီၤဆီ,တုဒ်ဒ်လဲာ်တဖာ်ပလုဂံဘာ်ယုဂံလီၤလီၤလီၤလဲးန့ဒ်လီၤ.

ပုဂံကွဲးလံာ်စီဆံ့တဖာ်န့ဒ်ဖျါထီာ်တဖာ်ထုးထီာ်တဖာ်အခိပညီအါဘျီ,ဘာ်ဆာ်လုပာ်အံာ်အဂီၢ်ပကထါထီာ်ဒ်လံာ်တ တတီၤလုတဖာ်အခိအတံာ်အဂီၢ်န့ဒ်လီၤ. လုအုၤတြံာ် ၄:၁၂ အပူပဖးဘာ် :

အဂုၢ်ဒ်အံာ်,ယုဂံအကလုဂံန့ဒ်မ့တဖာ်မု,ဒီးမာတဖာ်သ့,ဒီးအကန့ဒ်အ့ာ်တဖာ်ဂုၤန့ဒ်တဘာ်လုအကန့ဒ်အ့ာ်ခံခီ လာ်,ဒီးဆဲးဖျါတုၤအနီၤဖးပတဖာ်မုဒီးပသး,ဒီးတဖာ်အဆာဒီးတဖာ်အကံာ်,ဒီးမ့တဖာ်လုအသ့ညါပသးအတံာ်ဆိက မိာ်ဒီးအတံာ် ကျံာ်တဖာ်န့ဒ်လီၤ (အုၤတြံာ် ၄:၁၂).

လုလံာ်တတီၤအံာ်အပူ,ပုဂံကွဲးလံာ်ခါတြံာ်ပညီာ်ဒ်သီဝဲဆူထါစံးထီာ်ပတြံာ် ၂၅ တက့တခါလုအဝဲသ့ကဒါက့ဝဲ လုအဆာဖိအမဲာ်ညါတဖာ်အပူ,ကိးဒီးလု,“ယုဂံအကလုဂံကထါန့ဒ်လီၤ.” အပူကွဲးတြံာ် ၄:၇ န့ဒ်အဝဲသ့ကဒါက့ ထါတယုဂံဖီန့ဒ်စံးဝဲလုယုဂံအနီၤကစါဒ်ဝဲ “ကတီၤတဖာ်ခီဖျါစါအဝဲ” န့ဒ်လီၤ. ဒီးလုတဖာ်အံာ်အမဲာ်ညါ,လုအုၤတြံာ် ၃:၇ န့ဒ်,အဝဲကတီၤန့ဒ်လီၤထါစံးထီာ်ပတြံာ် ၂၅ ယုဒီးတဖာ်ကတီၤ,“ဒ်သးစီဆံ့စံးဝဲအသး” န့ဒ်လီၤ.

ခဲအံာ်,ပာ်သ့ပာ်သးဖဲအယုဂံထီာ်ယုဂံအတံာ်မ့ပုဂံကွဲးထါစံးထီာ်ပတြံာ်ပဟံးလီၤခံ,ပုဂံကွဲးလံာ်ခါတြံာ်ပဖျါထီာ် တဖာ်လဲၤခီဖျါဘာ်သးတဖာ်ဖးလံာ်စီဆံ့ဒ်လဲာ်န့ဒ်တက့ဒ်. အဝဲစံးဝဲလုတဖာ်ကွဲးစီဆံ့အနီၤကစါဒ်ဝဲ “မုဒီးဟူးဂဲၤ” န့ဒ်လီၤ. အဝဲ “န့ဒ်လီၤ” ဆူကထံာ်တဖာ်အိာ်လုပပူအတံာ်ဖိာ်ပူဒီး “စံာ်ညီာ်ပသးအတံာ်ဆိကမိာ်ဒီးတဖာ်ပာ်သ့ပာ်သး” လုဒီးလုကန့ လု “အအ့ာ်န့ဒ်တဘာ်လုအကန့ဒ်အ့ာ်ခံခီလီာ်” န့ဒ်လီၤ.လုတဖာ်ထုးထီာ်တဖာ်အခိပညီလုအမလဲသ့ညါလံာ်ခါ လဲၤခါန့ဒ်ပကွဲးလံာ်စီဆံ့ဒ်တဖာ်တမံာ်လုပကွဲးဘျီမာကွဲးဒီးယုသ့ညါနီၤဖးဒီးန့ဒ်လီၤ.ဘာ်ဆာ်လုလံာ်တတီၤ အံာ်အပူ, ပုဂံကွဲးလံာ်ခါတြံာ်ပဖျါထီာ်ဝဲလုတဖာ်ကွဲးစီဆံ့အနီၤနီၤကွဲးဘျီမာကွဲးပုဂံဒီးယုသ့ညါနီၤဖးပုဂံတခါန့ဒ်လီၤ.

လံာ်တတီၤအံာ်အရဲဒိာ်လီၤလီၤဆီဆီလုပတဖာ်ကတီၤသကိးအဂီၢ်ခီဖျါပုဂံကွဲးလံာ်ခါတြံာ်ပမ့ပုဂံကွဲးဘာ်ကျံာ်သုလု အမလဲလံာ်စီဆံ့လုအနုပာ်တဖာ်ဒိာ်ထီာ်ဒိာ်မးတဂ့န့ဒ်လီၤ.တဘျီဘာ်တဘျီ,အဝဲမာဘာ်ထွဲအသးဒီးလံာ်စီဆံ့အလီၤလံာ်အ တဖာ်ကွဲးစီဆံ့တဖာ်အိာ်ဒီးတဖာ်ထံာ်ယီာ်ယီာ်လုအလဲာ်တလုကွဲးလံာ်စီဆံ့အသိအကတဖာ်န့ဒ်လီၤ.သနာ်က့,အဝဲအ တဖာ်ပာ်သ့နီၤဖးတဖာ်ကွဲးစီဆံ့လုတဖာ်ကျံာ်ဘာ်သးဒိာ်ဒိာ်ထီထီတဖာ်တသးယံာ်ကွဲးအဝဲလုတဖာ်ထုးထီာ်တဖာ်အခိပညီလုအ ဘာ်သးတဖာ်ဘူဂံယုဂံဘါယုဂံဘာ်လီၤ.ထီဒါဒီးတဖာ်အံာ်,အတဖာ်ထုးထီာ်တဖာ်အခိပညီလုအပုဂံဒီးတဖာ်ကျံာ်ဘာ်သးသ့တဖာ်မာဒိာ် ထီာ်ထီထီာ်အဝဲအတဖာ်သ့တဖာ်ဘာ်လုကန့ဒ်ဘျီအသးဆူတဖာ်ကွဲးစီဆံ့တဖာ်လုကွဲးလုအမလဲခါန့ဒ်လီၤ.အဝဲဆူတဖာ်ဘာ်သ ဂါဒီးယုဂံလုအအိာ်ဒီးတဖာ်သးဂဲၤဒိာ်ဒိာ်အါအါ,တဖာ်စိတဖာ်ကမီၤ,ဒီးတဖာ်လဲလိာ်သးအဒိာ်အယီာ်န့ဒ်လီၤ.ဒီးဒ်န့ဒ်အသး,အဝဲ ဃူးန့ဒ်ပုဂံလုတဖာ်ထုးထီာ်တဖာ်အခိပညီလုအယုသ့ညါဖးလံာ်ခါလဲၤခါဒီးဘူဂံယုဂံဘါယုဂံကဘာ်မာသကိးတဖာ်ပူဖီန့ဒ် လီၤ.

ပကွဲးသကိးတုဂံတဖာ်ထုးထီာ်တဖာ်အခိပညီလုအဘာ်သးတဖာ်ဘူဂံယုဂံဘါယုဂံအလံာ်စီဆံ့အဂံာ်ခိာ်ထံးခိာ်ဘိတံာ်,ပ ကဘာ်ယုဂံထီာ်ဒိာ်တဖာ်အဘာ်တဖာ်စံာ်ဖဲာ်တဖာ်လုအဂုၢ်စုၤကီာ်လုပကပာ်ဖျါထီာ်ကျဲလုပုဂံပိာ်ခရံာ်အဝဲတဖာ်ပာ်ဖျါ ထံာ်ဖျါသ့ညါလံာ်ခါလဲၤခါဒီးတဖာ်ဘူဂံယုဂံဘါယုဂံအတံာ်သးဘူးယီၤအသးဆူတဖာ်ထုးထီာ်တဖာ်အခိပညီန့ဒ်လီၤ.

ဒိတဲာ်တဖာ် **EXAMPLES**

တဖာ်ထုးထီာ်လံာ်စီဆံ့အခိပညီလုအဘာ်သးတဖာ်ဘူဂံယုဂံဘါယုဂံမ့တဖာ်အရဲဒိာ်လီၤဆီလုတဖာ်အိာ်ဖျါအတံာ်စံာ် စါတဲာ်အပူဖးဒိာ်အစါဆာကတီၢ်န့ဒ်လီၤ. ပယုဂံထီာ်တုဂံလုအပူကွဲးလုအအိာ်ရကွဲးလုအအိာ်လုအအိာ်လဲၤစံးဒိာ်အံာ်မ့ ပုဂံကွဲးဘာ်ကျံာ်သုလုအမလဲလံာ်စီဆံ့ဒ်ဖျါယုသ့ညါမလဲလံာ်ခါလဲၤခါ,လီၤတံာ်လီၤဆဲးတဂ့လီၤ. သနာ်က့,ဒိကန့ဒ်ကျဲ လုအအိာ်ရကွဲးဟံာ်ဂံၢ်ဟံာ်ဘါတြံာ်ကီရံၢ်လုအအိာ်လုအနီၢ်အိာ်ဂဲၤစါရဲၤလုအလံာ် *Letter of Origen to Gregory* အပူ :

ဖဲနဘျူးလီနနီကစာအသးလၢတၢ်ဖးလံာ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ယွၤကွံယွၤ,တီတီလီလီဒီးဃုာ်ဒီးတၢ်နာ်လၢ အသုၣ်လီၤအသးယိာ်ယိာ်လၢယွၤအဖီခိၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်.တဘၣ်အိၣ်ပတုၣ်လၢတၢ်ဒိတက့ၢ်ဒီးတၢ်ဃုထံၣ်တၢ် တဂ့ၤ,အဂ့ၢ်ဒိ အံၤတၢ်အဂ့ၢ်ဒိကတၢ်မ့ၢ်တၢ်ထုကဖၣ်လၢပကနၢ်ပၢၢ်ယွၤအကလုာ်ကထိန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအံၤ,အိၣ်ရက့ၢ်တဘၣ်တြံကိရံၣ်လၢ“ဘျူးလီ(နနီကစာအသး)ဆူတၢ်ဖးလံာ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ယွၤကွံ ယွၤ” န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤအဖျါၣ် “တၢ်ဖးလံာ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ယွၤကွံယွၤ” လၢခံဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢလၢတုၣ် အတၢ်ကတိၤအကူၣ် *Lectio Divina*,တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အခိပညီလၢအဘၣ်ဃးတၢ်ဘျုးယွၤဘါယွၤအလုာ်အလၢ လၢအဆဲးမၤအသးလၢအက့ၢ်အဂီၤအါမံၤတူၤလၢတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအံၤ,အိၣ်ရက့ၢ်အတၢ်သုးဘျူးအသးဆူလံာ်စီဆံၣ်တၢ်လုာ်ဘၢအိၣ်ယိာ်ယိာ်လၢ **Neo-Platonism**, လီၤဆီ ဒၣ်တၢ်ဒိအဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါတုၣ်အိၣ်လၢအပူၤကွံလၢပူၤထုးထီၣ်လံာ်စီဆံၣ်အလီၤလံာ်ပူၤယုၤအဖီဖဲလိာ် **Philo** လၢအအိၣ်လၢအဲၣ်လဲၣ်ဒိအံၤအလံာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ထံၣ်တမံၤအံၤန့ၣ်,လၢလံာ်စီဆံၣ်အမဲာ်ဖဲအဖီလၢအိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ် တၢ်တီလၢအဘၣ်ဃးဒီးမူခိၣ်ဘီမ့ၢ်,နီၣ်သးအတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီလၢအ “အိၣ်လီၤဘၢလၢပူၤအါဂၤအဂီၢ်” န့ၣ်လီၤ.ပူၤစူၢ်က့ၢ်န့ၣ် က့ၢ်တၢ်တဖၣ်လိာ်ဘၣ် “တၢ်နာ်လၢအသုၣ်လီၤအသးယိာ်ယိာ်လၢယွၤအဖီခိၣ်” အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးသိထံလံာ်စီဆံၣ်အတၢ်မ့ၢ် တၢ်တီလၢအအိၣ်လီၤဘၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲန့ၣ်အဲၣ်ဒီးစံးဝဲလၢ,အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ် “ဃုထံၣ်လံာ်စီဆံၣ်အခိပညီဒိယွၤအကလုာ် ကထိန့ၣ်လီၤ.” အဃိ,ပူၤထုးထီၣ်လံာ်စီဆံၣ်အခိပညီတဖၣ် “တဘၣ်အိၣ်ကတိၤလၢအဒိတက့ၢ်ဒီးဃုထံၣ်တၢ်” လၢနီၣ်ကစာ အတၢ်နၢ်ပၢၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်အါထီၣ်လၢအဟဲလၢယွၤဘၣ်လီၤ.နီၣ်နီၣ်န့ၣ်,လၢအိၣ်ရက့ၢ်အဂီၢ်, “တၢ်အပိးအလီအဂ့ၢ်ဒိကတၢ်” လၢတၢ်ကနၢ်ပၢၢ် တၢ်ကွဲးစီဆံၣ်မ့ၢ် “တၢ်ထုကဖၣ်လၢပကနၢ်ပၢၢ်ယွၤအကလုာ်ကထိန့ၣ်လီၤ.” ပကြးညိကွံၣ်အိၣ်ရက့ၢ်အ **Neo-Platonic** အတၢ်စူၢ်တၢ်နာ်တဖၣ်အံၤသန့က့,အဝဲတၢ်နီၣ်တၢ်တမံၤလၢအမ့ၢ်အတီၢ်နီၣ်ဘၣ်ဃး လံာ်စီဆံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲပူၤသးတီဃုထံၣ်ယွၤဒိဖျါတၢ်ထုကဖၣ်သက့ၢ်ကညးကစုဒုဖိဒိအဝဲသ့ၣ်ဖးတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်အခါန့ၣ်,ယွၤဟ့ၣ်အဝဲ သ့ၣ်လၢ တၢ်နၢ်ပၢၢ်တၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢမ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်ဒိန့ၣ်ဒီးညိန့ၣ်အိၣ်လီၤဘၢအဃိန့ၣ်လီၤ.

ပူၤဒိအိၣ်ရက့ၢ်ပညိၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢဖဲပးလံာ်စီဆံၣ်န့ၣ်,မ့ၢ်တၢ်အဂ့ၢ်ဒိနီၣ်နီၣ်လၢပကမၤန့ၣ်လံာ်တတီၤအနီၣ်သးအခိပ ညီန့ၣ်လီၤ.ဖဲအံၤယအဲၣ်ဒီးစံးလၢတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အဂ့ၢ်,ဒိဖျါလံာ်စီဆံၣ်တမ့ၢ်ဒၣ်ထဲတၢ်စံာ်စါတဲစါအလံာ်တဘျုး ဘၣ်,တမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဒၣ်တၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤလိလံာ်ဒိၣ်လဲၣ်ထီၣ်အလံာ်မိၢ်ပုၤတဘျုးလၢကမၤပူၤမၤဂဲၤထီၣ်ပ ယွၤဂ့ၢ်ပိညါအတၢ်ထံၣ်မ့ၢ်ဘၣ်လီၤ. နီၣ်သးအတၢ်လီၤဆီအိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ....နီၣ်နီၣ်န့ၣ်,ပနၢ်လၢတၢ်ခံမံၤဘၣ်ဃး လံာ်အသးတပူၤဃီ,လၢဒိပမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢပကနၢ်ပၢၢ်လံာ်စီဆံၣ်အတၢ်ကတိၤတဖၣ်အခိပညီန့ၣ်, တၢ်အိၣ်သးလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၣ်လၢလံာ်တတီၤအပူၤ,တၢ်စံာ်စါတဲစါလီၤတံၢ်လီၤဆဲး,ဒီးတၢ်လၢအလီၤ က်ဒိန့ၣ်အသိးတဖၣ်,အဝဲန့ၣ်စ့ၢ်ကီးမၤစၢၤပူၤလၢပကဒိးနီၣ်နီၣ်သးအတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ် လၢလံာ်တတီၤအဲၣ်ဒီးစံးဝဲအခိပညီ,လၢပူၤဖးလံာ်ဖိအဆိကတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်,ဒီးဒိန့ၣ်အသိးပဝဲလၢအဟဲလၢခံတ ဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးကထာၣ်စဲမၢၣ်ဘဲၤဘၣ် **Dr. Simon Vibert**

လၢတၢ်အိၣ်ပိၣ်အတၢ်စံာ်စါတဲစါအခါၣ်သးဒိတကတီၢ်ညါန့ၣ်,ပူၤထုးထီၣ်လံာ်စီဆံၣ်အခိပညီလၢအမံၤဟူသ့ၣ်ဖျါ ကိးကဒီးဃုာ်ဃုာ်လူၤပိာ်ထွဲတၢ်ဖးလံာ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ယွၤကွံယွၤအက့ၢ်အဂီၤတနီၤ,မ့ၢ်တမ့ၢ်ကိးဝဲလၢ *Letio Divina*, ပာ်ဃုာ်ပူၤထုးထီၣ်တၢ်အခိပညီလၢအဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဖိလဲၣ်ဖိအမံၤဒိၣ်ဒိအမ့ၢ်အိၣ်ကးစတံးဒီးအခွံးစံးန့ၣ် လီၤ.

အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်, *Letio Divina* ဘၣ်တၢ်လူၤမၤထွဲအိၣ်လၢအပတီၢ်မံၤဟူသ့ၣ်ဖျါလွံၤပတီၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဟူး တၢ်ဝဲၤလွံၤမံၤအပူၤ *Letio*,တၢ်ဖးတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်;*meditatio*, ဆိကမိၣ်ကစုဒုတၢ်လၢနဖးတုၣ်အိၣ်အဂ့ၢ်အက့ၢ်; *oratio*, တၢ်ထုကဖၣ်နီၣ်ကိာ်လၢယွၤကဟ့ၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်; ဒီး *contemplatio*, မိးကွံၤလၢကစုဒု ယွၤအသးလၢကဟ့ၣ်လီၤလံာ်တတီၤအခိပညီလီၤဆီလၢပကသ့ၣ်ညါအိၣ်ဒိၣ်ထီၣ်တဘျုးဃီ,တၢ်သးဝဲၤ အဒိၣ်အယိာ်ဒီး တၢ် လဲလိာ်သးနီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ.

လောကီအကျိုးတော် **Reformation** အဆာကတီရ်န့ၣ်,ရိမုအတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်မၤပိာ်ထွဲ **Lectio**

Divina လောကတီၢ်တီၢ်လီၤတၢ်သိၣ်လိကမၤကိးကလုာ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အပူၤဒိၣ်စိဒိၣ်ကမိၤတဖၣ်စံးဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သိၣ်လိကတီၢ်ဝဲလၢတၢ်န့ၣ်ပၢၤတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလီၤလီၤလးလၢအဖဲလၢယုၤ,ဘၣ်ဆၣ် “တၢ်န့ၣ်ပၢၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်” အံၤနီၣ်နီၣ်ထီၣ်ဒါလိာ်အသးဒီးတၢ်ကွဲးစိဆံ့အတၢ်သိၣ်လိကတဖၣ်လၢကျဲအရူဒိၣ်ဒိၣ်မးတနီၤန့ၣ်လီၤ. လောကတီၢ်စံးဆၢကတၢ်အံၤအဂီၢ်,ပုၤဖြဲထဲၣ်စတဲးကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢလံာ်လဲၣ်တဖၣ်ပာ်လီၤတၢ်အရူဒိၣ်နီၣ်နီၣ်အလီၤအံၤလၢတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အစိပညီလၢအဆူသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ကွဲးစိဆံ့အိၣ်ဒီးတၢ်ဘျီယုၤဘၣ်ယုၤဘၣ်လီၤ. ထီၣ်ဒါဒီးတၢ်အံၤ,အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢဝဲလၢတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အစိပညီလၢအဘၣ်ဃးတၢ်ဘျီယုၤဘၣ်ယုၤကဘၣ်တၢ်စာဃာ်အံၤလၢတၢ်ပာ်ထံနီၤဖးသမံသမိးတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စိဆံ့အစိပညီလၢအဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ.

ဖြဲထဲၣ်စတဲးအတၢ်ဃုမၤလိသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၤလံာ်စိဆံ့အက့ၢ်အဂီၢ်အံၤတဘၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်အံၤအါကဲၣ်ဆိးဘၣ်,အဃိကမ့ၢ်တၢ်မၤစၢလၢပကမၤထီၣ်ဒါတၢ်လၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအံၤအါခံက : ကွီနဲခဲလဲဘု ဒီးကွီနဲသ့ၣ်အဲဒတၢ် န့ၣ်လီၤ.

ကွီနဲခဲလဲဘုဘၣ်တၢ်ကိးတၢ်အံၤလၢပုၤထုးထီၣ်လံာ်စိဆံ့အစိပညီလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၤဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးအဒိၣ်ကတၢ်ဂၢၢ်တဂၢၤလၢ**Reformation** အအိၣ်ထံးအခါန့ၣ်လီၤ. အဝဲအတၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်အသးဒိပိာ်ရိတဂၢၤဒီးရံးနဲစဲၣ်ဟူမဲန့ၣ်စိ **Renaissance humanist** ကတဲာ်ကတီၢ်အံၤတုၤဒိၣ်မးလၢအမူအဒါအံၤအဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢအဝဲအလံာ်ကျိာ်ထံလံာ်စိဆံ့အစိပညီတဖၣ်အပူၤန့ၣ်,ပထံၣ်န့ၣ်လၢအဝဲလူပိာ်ထွဲနီၣ်နီၣ်တမ့ၢ်ထဲတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အစိပညီလၢအဆူသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢဘၣ်မ့မ့ၢ်တၢ်ဘျီယုၤဘၣ်ယုၤစ့ၢ်ကိးလၢတၢ်သးဆူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒိတၢ်အဒိတမံၤအသး,လၢအလံာ်ကျိာ်ထံလံာ်စိဆံ့,တၢ်နီၤဖး ၂ န့ၣ်,အဝဲကွဲးဝဲ:

ယုၤအလၢကတီၢ်ဆဲးကပြုၣ်ဝဲလၢအကလုာ်ကထိအပူၤ,လၢပကဘၣ်တၢ်လုာ်ဘၢပုၤလၢအံၤ.... လီၤကဲဒါအဝဲအိၣ်ဘုးဒီးပုၤ,မဲာ်သကိးမဲာ်န့ၣ်လီၤ.

ယံၤန့ၣ်တၢ်ကတီၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထုးထီၣ်တၢ်ကွဲးစိဆံ့အစိပညီဒိတၢ်မၤလီၤဖးကွဲးစိတၢ်,တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇၢလဲၣ်ဇၢအတၢ်ဟူးတၢ်ဝဲလၢအတဘၣ်ဃးဒီးပုၤတဂၢၤဇၢဘၣ်န့ၣ်,ခဲလဲဘုမၤဂၢၢ်မၤကျၢဝဲလၢ, “ယုၤအလၢကတီၢ်ဆဲးကပြုၣ်ဝဲလၢအကလုာ်ကထိအပူၤ” လၢဖဲပဖးတၢ်ကွဲးစိဆံ့တဖၣ်န့ၣ် “ပကဘၣ်တၢ်လုာ်ဘၢနီၣ်နီၣ်ပုၤ,” လီၤကဲဒါယုၤအနီၣ်ကစၢ်ဒဲဒဲအိၣ် “မဲာ်သကိးမဲာ်” ဒီးပုၤန့ၣ်လီၤ. ဒိလံာ်တတီၢ်အံၤပာ်ဖျါဝဲအသး,ခဲလဲဘုကိးအပူၤပိာ်အံၤတဖၣ်လၢကဖးတၢ်ကွဲးစိဆံ့ဒိတၢ်ပလၢၢ်ဘၣ်ယုၤအတၢ်အိၣ်ဆိးလၢအလုာ်ဘၢတၢ်လၢလၢပုၤပုၤ,တၢ်သးဝဲလၢအလီၤဆီဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်လီၤသးန့ၣ်လီၤ.

လၢကျဲဒိန့ၣ်အသး,အမဲရကၢအပူၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢယုၤတုၤပိညါလၢန့ၣ်ပုၤကွဲးစိန့ၣ်သ့ၣ်အဲဒတၢ်,လၢအအိၣ်မူစးထီၣ်လၢ ၁၇၀၃ တုၤ ၁၇၅၈,တဘျီဘၣ်တဘျီဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးတၢ်ကွဲးစိဆံ့လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၤဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒိကန့ၣ်တၢ်ကတီၢ်တဖၣ်အံၤလၢအတၢ်ကွဲးစိဆံ့ဖျါထီၣ်တၢ်,**Personal Narrative** အပူၤ :

ဒိယဖးတၢ်ကတီၢ်တဖၣ် (လၢ၁တံၢ်မသး န့ၣ်),တၢ်ဖဲန့ၣ်လီၤလၢယသးသမူအထူအယိာ်အပူၤ... တၢ်ပလၢၢ်ဘၣ်ယုၤအလၢကတီၢ်;တၢ်ပလၢၢ်ဘၣ်အသီတမံၤ,လီၤဆီဝဲဒဲဒဲဒီးတၢ်လၢယလဲၤဒိဖျါပလၢၢ်တၢ်ဘၣ်လၢအပူၤကွဲးစိကိးမံၤဒဲးလီၤ. တၢ်ကတီၢ်လၢတၢ်ကွဲးစိဆံ့အကၢအပူၤတလီၤကဲာ်ဘၣ်ယုၤနီၣ်တဘျီဒိတၢ်ကတီၢ်တဖၣ်အံၤဘၣ်လီၤ. ယဆိကမိၣ်ဒဲဒဲ,အဝဲမ့ၢ်တၢ်မူတုၤဒိၣ်မးတဂၢၤထဲလဲၣ်,ဒီးယကဘၣ်သးခုထဲလဲၣ်,ယဘၣ်သးခုလၢယုၤန့ၣ်အပူၤ.... လီၤစါလီၤထီၣ်လီၤ!

ဖဲအံၤပထံၣ်ဘၣ်လၢအဝဲဒဲဒဲသးခုလၢ “တၢ်ပလၢၢ်ဘၣ်ယုၤအလၢကတီၢ်” အပူၤဒိအဖးလံာ်စိဆံ့န့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်လဲၤဒိဖျါပလၢၢ်ဘၣ်ယုၤအသးအံၤအစိကမိၤဒိၣ်လၢအဝဲဒဲဒဲသးအိၣ် “မ့ၢ်လၢသးခုလၢယုၤန့ၣ်အပူၤ...လီၤစါလီၤဃုာ်န့ၣ်လီၤ!” အဝဲအမံၤဟူသ့ၣ်ဖျါဒိဖျါလၢအဘၣ်တၢ်လုာ်ဘၢအံၤဆူၣ်ဆူၣ်လၢ**Enlightenment Rationalism**,ဒီးအဝဲန့ၣ်ဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စိဆံ့အစိပညီကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိတၢ်ယိာ်ယိာ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲဒဲဒဲလဲာ်တသးမံလၢတၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၤဒဲဒဲတၢ်လၢလံာ်စိဆံ့အစိခိၣ်ဘၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်ကွဲးစိဆံ့ကဘၣ်တၢ်ဖးစ့ၢ်ကိးအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါယုၤအတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤလီၤလးဒဲဒဲတၢ်ယိာ်ယိာ်န့ၣ်လီၤ.

လာပမုနီနဲ့တင်ဘုရားယွှားဘိယွှားအတတ်သုံးဘူးဗျီအသးဆူတင်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီဘူးကလီၤမၤကွံာ်လၢတၢ်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနီပညီလၢအပွဲၤဒီးလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါတၢ်ဆိကမိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲပုၤဖြးထဲၣ်စတဲးလၢညါတဖၣ်သးဗျီအသးဆူတင်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအဘၣ်ဗးဒီးတၢ်ဗုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါတဖၣ်လၢတၢ်စံးဆၢကဒါက့ၤရဲမဲခဲးသလ့ၣ်အပူၤထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအကလံာ်တၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်.မုၢ်မဆါတနံၤအံၤပုၤက့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့လၢလံာ်စီဆုံအါကဆိကမိၣ်တၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီဘၣ်ဗးတၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်က့ၣ်ဘၣ်ဖးသ့အဖီလၢန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်အတၢ်က့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့အတၢ်သးစၢ်ဆၢဘူးကလၢာ်ခဲလၢာ်ဗၣ်ဗၣ်ဆူတင်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလီၤ.တံၢ်လီၤဆဲး,အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်,လီၤကံၤဒ်တၢ်သးဘူးဗျီသးအံၤကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခဲလၢာ်လၢပလိၣ်ဘၣ်လၢလံာ်စီဆုံန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဗုထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအနီဖျါတၢ်ထုကဖၣ်,ဒုၣ်တၢ်အိၣ်,ဒီးတၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်လၢအဆူၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခဲလၢာ်ဘၣ်ဆၣ်လီၤမၤကွံာ်လၢ **evangelical** တၢ်သ့လံာ်သ့လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်,မ့ၢ်တၢ်မၤကွၢ်လၢပကလူၤပိာ်ထွဲတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအဘၣ်ဗးတၢ်က့ၣ်သ့က့ၣ်ဘၣ်လံာ်ဇါလဲၣ်ဇါဒီးတၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားခံမံၤလၢဖဲပဟဲဗျီဆူတင်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအဟဲဒ်အလုၢ်အလၢ,လၢအဒုးန့ၣ်ဖျါအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်လၢအဟဲလၢလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါအခါန့ၣ်လီၤ.ပကဘၣ်ပလီၢ်ပသးလၢပသ့တလဲၤတလၢကွံာ်တဂ့ၤ,ဘၣ်ဆၣ်ပုၤဖြးထဲၣ်စတဲးလၢအထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီအါကမၤတ့ၢ်တၢ်အံၤလၢအပူၤကွံာ်,ဒီးပက ဘၣ်က့ၣ်သ့လၢပကပိာ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်အဒိအတဲာ်န့ၣ်လီၤ.

ပဟဲဖျါတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအဘၣ်ဗးတၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားဒီးပုၤက့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့လၢပုၤတၢ်ပိညါအတၢ်စံာ်စါတဲာ်တနီၤလၢအဟဲဖျါဗုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါဒီးတၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားအတၢ်သးဘူးအသးဆူတင်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနီပညီလၢအသ့ၣ်လီၤအဂံၢ်လၢလံာ်စီဆုံအပူၤလၢပသးပူၤတံၢ်.ပကကွၢ်သကးတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီဒ်သးအံၤတကလုာ်အတၢ်ကဘၣ်ဟဲလၢညါဖုၣ်ကိာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢအကဘၣ်ဟဲလၢညါတဖၣ် PRIORITIES

ပုၤပိာ်ခရံၣ်အခံအါဒ်တၢ်တက့ၢ်စးထီၣ်ဖးလံာ်စီဆုံအိၣ်ဒီးသးလၢအအဲၣ်ဘုရားအဲၣ်ဘါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်သ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်လၢပုၤက့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့လၢလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါအတၢ်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနီပညီအါထီၣ်ဒီး,ညါန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံလၢအဘၣ်ဗးတၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားအတၢ်ရဲဒိၣ်လီၤမၤကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ထူးထီၣ်လံာ်စီဆုံအနီပညီလၢအဗုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါညါန့ၣ်က့ၣ်ဘၣ်ဖးသ့ဒီးဗုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ဖးတၢ်ဒိၣ်ယိာ်တလၢလၢသးပုၤနီၣ်တၢ်တမံၤလၢအမ့ၢ်တ့ၢ်တၢ်အရဲဒိၣ်တဘျီလၢပတၢ်လဲၤတၢ်ဒီးခရံၣ်-နီၣ်ကစၢ်ဒီးတၢ်လဲၤဒီဖျါပလၢၢ်ဘၣ်ယွှားဒီဖျါအကလုာ်ကထါအတၢ်ဆိတလဲၤအစိကမိၣ်လၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဗိ,ပကဘၣ်ထံၣ်တၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားအတၢ်သးဘူးအသးဆူတၢ်ကွဲးစီဆုံကဘၣ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးဒုလိာ်အသးဒီးတၢ်လၢအကဘၣ်ဟဲလၢညါလၢအအိၣ်ဒီးပုၤဒ်ပလူၤပိာ်ထွဲတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီအကျါအကျဲသၢဘိလၢာ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပကသမံသမိးတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအဘၣ်ဗးတၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားအတၢ်ကဘၣ်ဟဲလၢညါလၢကျဲတဘိဗီလၢပကကွၢ်တၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအဗုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်ဇါလဲၣ်ဇါအတၢ်ကဘၣ်ဟဲလၢညါန့ၣ်လီၤ. တၢ်,ပကဆၢတဲာ်တၢ်လၢအကဘၣ်ဟဲလၢညါတဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢခံ,ပကပညိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ဗုထံၣ်သမံသမိးအကျါအကျဲလၢတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီလၢအဘၣ်ဗးတၢ်ဘုရားယွှားဘိယွှားအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢခံကတၢ်,ပကဟ့ၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တနီၤဆူစါခဲအံၤအတၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အနီပညီဒ်သးအံၤတကလုာ်န့ၣ်လီၤ.မိပကစးထီၣ်လၢတၢ်လၢအကဘၣ်ဟဲလၢညါတဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသး Preparation

လၢတပာ်သးအပူၤ,ပုၤပိာ်ခရံၣ်အခံတံၢ်နီၣ်အါကန့ၣ်ဝဲလၢဖဲပဖးတၢ်ကွဲးစီဆုံန့ၣ်ပတအိၣ်ဒီးတၢ်ပၤဗာ်အလၢအပုၤလၢတၢ်ပလၢၢ်ဘၣ်ယွှားအတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤလီၤဆီဆီအဖီဒိၣ်ဘၣ်လီၤ.တၢ်အံၤမၤအသးမ့တမ့ၢ်တမၤအသးဘၣ်လီၤ.ဒီးကျဲတအိၣ်ဝဲဒ်နီၣ်တဘိလၢပကကတဲာ်ကတီၤဆိပနီၣ်ကစၢ်ဒ်ဝဲအသးသ့လၢတၢ်န့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဒိကန့ၣ်ကျဲလၢစီယၢကိာ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဆိကမိၣ်ကမ့ၢ်အံၤလၢယၢကိာ် ၄:၈ အပူၤ:

သးဘူးသုသးဆူယွှားအအိၣ်တက့ၢ်,ဒီးကသုဘူးအသးဆူသုအိၣ်လီၤ (ယၢကိာ် ၄:၈).

တၢ်ကတိၤဖျါထီၣ် “ သးဘူးသးဆူယွၤအအိၣ် ” ဟဲလၢလံာ်စီဆုံအလီၤလံာ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအဘျီထီၣ်ဘၢထီၣ်ယွၤအမ့ၢ်အတီၢ်တဖၣ်ကဘၣ် “ သးဘူးသးဆူ ” ဆူယွၤအတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤလီၤဆိဆိလၢဒဲစီဆုံဒီးတၢ်လုၢ်ဟံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. နီၣ်နီၣ်န့ၣ်, ယွၤအိၣ်လၢတၢ်လီၤကိးပူၤဒီးအဝဲဒုးသ့ၣ်ညါလီၤအသးသ့လၢကျဲလီၤဆိအပူၤသ့ကိးဆၢကတိၤဒဲးဖဲအဝဲသးအိၣ်မၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်စီၤယၤကိာ်အတၢ်ကတိၤဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်လံာ်စီဆုံအတၢ်ပညိၣ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးတၢ်လၢပှၤကညီအမူအဒါအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပလၢၣ်ဘၣ်ယွၤအတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤလီၤဆိဆိဒီး, ပကဘၣ်သးဘူးပသးဆူအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးယွၤကမၤကၣ်က့ၤပှၤဒီဖျါသ့ဘူးအသးဆူအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကတိၤမုၢ်ဆၣ်မုၢ်ဂီၤန့ၣ်, တၢ်အိၣ်ကတိၤကတိၤသးလၢတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဘျီထီၣ်ယွၤဘၢယွၤဟံၣ်ဃုာ်တၢ်မၤကဆိတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်စီဆုံထီၣ်တၢ်ဆူယွၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်သိၣ်လိဝဲအသိး, ပကဘၣ်မၤပူၤဖျဲးပနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသးလၢတၢ်ခဲလၢာ်လၢအဟဲန့ၣ်မၤတံာ်တၢ်ပတၢ်ရဲလိာ်မုာ်လိာ်ဒီးယွၤအကျဲဒီးလူၤပိာ်တၢ်ခဲလၢာ်လၢမၤဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖျါတြၢၢ်ကလၢာ်လၢ, တၢ်အိၣ်ကတိၤကတိၤသးဒ်အံၤတကလုာ်ဟံၣ်ဃုာ်တၢ်အိၣ်မးလၢပကယၤထီၣ်အိၣ်ခဲလၢာ်အဂီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢပကမၤန့ၣ်တၢ်ပလၢၣ်ဘၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သါဒီဖျါစံးကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်သၢကလုာ် : တၢ်အိၣ်ကတိၤပတၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ပာ်သးဒီးတၢ်သးဂဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်, ပအိၣ်ကတိၤပသးလၢယွၤအတၢ်အိၣ်ဆိးလၢလံာ်စီဆုံအပူၤအဂီၢ်ဖျါတၢ်အိၣ်ကတိၤတၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပအိၣ်ဒီးစံးအိၣ်ပညိၣ်လၢပမၤအတၢ်ကတၢ်လၢပကမၤလီၤပလိာ်ပတၢ်န့ၣ်ဒီးယွၤအကလုာ်အမ့ၢ်အတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ကမၣ်ဘၣ်ဃးယွၤ, ပှၤကညီကလုာ်, ဒီးဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢတၢ်ရဲလိာ်မုာ်လိာ်သးဒီးယွၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပထံၣ်ဘၣ်တ့ၢ်လံာ်အသိး, ပှၤကညီဘၣ်ကညီသ့လၢလံာ်စီဆုံတဖၣ်သးအိၣ်ပညိၣ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ဆိကမိၣ်လၢအလဲၤသဃာ်ဆဲးလီၤတကလုာ်လၢအတြၢၤအဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤလိလံာ်ဒိၣ်လဲၤထီၣ်အတၢ်ဟံၣ်ဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မၤစီဆုံတၢ်ဖျါယွၤအသးဟဲစိာ်တၢ်မိၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ခဲလၢာ်လၢအလီၤပလိာ်လိာ်အသးဒီးယွၤအသး, ဒီးတၢ်ဆၢန့ၣ်ဘၣ်အံၤအိၣ်ကတိၤပှၤလၢပကန့ၣ်လီၤဆူအဝဲခိၣ်ထံးမဲာ်ညါဒ်ပထုးထီၣ်တၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်အိၣ်ပညိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခံ, ပသးဘူးစ့ၢ်ကိးပသးဆူယွၤအအိၣ်ဒ်ပပးတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်ဒီဖျါတၢ်အိၣ်ကတိၤတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ပာ်သးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်အပူၤ, တၢ်မၤတၢ်တဖၣ်လၢအထီၣ်ဒါယွၤအတၢ်ဘၣ်သးမ့ၢ်တၢ်တြီၢ်တံာ်ဃာ်အဒိၣ်ကတၢ်အကျိတမံၤလၢတၢ်ကပလၢၣ်ဘၣ်ယွၤအတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤဆိန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ကတိၤကတိၤတၢ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဘျီထီၣ်ယွၤဘၢယွၤကဘၣ်ဟံၣ်ဃုာ်တၢ်ပိာ်ယၤလီၤသးလၢပတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်အဖီခိၣ်ဒီးသးအိၣ်နီၣ်နီၣ်လၢပကဟံၣ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢကျဲလၢအဘၣ်ယွၤအသးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

သၢ, ပကဘၣ်အိၣ်ကတိၤပသးလၢပကမၤထံၣ်ယွၤအတၢ်အိၣ်ဘူးဘူးတံာ်တံာ်ဖျါဒိၣ်တၢ်ကတိၤပတၢ်သးဂဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ကတိၤကတိၤတၢ်သးဂဲၤဟံၣ်ဃုာ်ပတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ပာ်သးခဲလၢာ်-စးထီၣ်လၢတၢ်စိာ်စိာ်ပတၢ်သးဆူၣ်ဆူပတၢ်တူၢ်တၢ်န့ၣ်ခိၣ်တၢ်ကဲဘၣ်ဃးယွၤ, ပှၤကညီဒီးတၢ်ဘၣ်တ့ၢ်ဒုာ်အဂၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲးစီဆုံတဖၣ်ဟ့ၣ်ပလီၤထီၣ်ဒါတၢ်ဟံၣ်ထီၣ်ထီၣ်သး, တၢ်သးဟ့ၣ်ဒီးတၢ်သးကိာ်ခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒီးတၢ်သးဂဲၤလၢအလီၤပလိာ်လိာ်အသးတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢတၢ်လဲၤန့ၣ်ဆူယွၤအတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤဆိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သးအတၢ်ဆိၣ်လီၤသး, တၢ်အဲၣ်, တၢ်ကပုာ်လုးဒီးအဂၢၤဒ်အသိးတဖၣ်အိးထီၣ်ကျဲလၢတၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲဒီးယွၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဃိ, တၢ်အိၣ်ကတိၤကတိၤသးလၢတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဘျီထီၣ်ယွၤဘၢယွၤကဘၣ်ကတိၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်တမ့ၢ်ထဲလၢပတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ပာ်သးတဖၣ်ဘၣ်, မ့ၢ်ပတၢ်သးဂဲၤဒီတခါညါလၢလၢပှၤပှၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်စီဆုံလၢအိၣ်ပညိၣ်ပှၤဒီးတၢ်ကညီဘၣ်ဖးသ့ဒီးတၢ်သးတီတမ့ၢ်ဒၣ်ထဲတၢ်ဆိကမိၣ်တမံၤဖါအရ့ဒိၣ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်အရ့ဒိၣ်နီၣ်နီၣ်မ့ၢ်ပှၤဒီတကညီအသးန့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်န့ၣ်အိၣ်ပညိၣ်-ယဆိမိၣ်မ့ၢ်အအံၤ, တၢ်တၢ်တၢ်ဒီးပှၤတကတၢ်တကတၢ်လၢအအိၣ်ဒီးမူဒါလၢကထုးထီၣ်ယွၤအကလုာ်ကထါအိၣ်ပညိၣ်ဒီးသိၣ်လိဝဲ-တၢ်န့ၣ်အိၣ်ပညိၣ်လၢပသးအတၢ်အိၣ်သး, ပတၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲဒီးခရံၣ်, အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိၣ်ဘၢနီၣ်နီၣ်လၢပတၢ်န့ၣ်ပာ်လံာ်စီဆုံလီၤတံာ်လီၤမံအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိမ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်လၢပကသးတီလၢတၢ်ထဲလီၤကျဲလီၤပတၢ်ဒဲးဘး, စ့ၢ်တံာ်ဃာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ကိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲစးထီၣ်ဟးတူၤတီၤလၢနီၣ်သးတခါ, ဒီးလီၤဆိဒၣ်တၢ်ပမ့ၢ်ဟးတူၤတီၤလၢတၢ်ဒဲးဘးအပူၤလၢပတၢ်အိၣ်မူကိးကမၤဒဲးဒီး, တၢ်န့ၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်အသးလၢအဘျးတအိၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ယဆိမိၣ်ဟဲစိာ်ထီၣ်တၢ်ဒိၣ်ဘၢကဒါက့ၤအဘျးတအိၣ်လၢပတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢပကန့ၣ်ပာ်ယွၤအကလုာ်ကထါလီၤတံာ်လီၤဆဲးအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်တမံၤလၢအမၤအသးလီၤလီၤဆိဆိမ့ၢ်အဝဲဒုးကဲထီၣ်ပှၤလၢပကသးကဒါက့ၤပသးဖးယံာ်

လာတင်မာလိင်ဆူဆူအနီနီလောအခိုင်လာတင်ကွဲစီဆုံအပူဒီးပတဖှါဃာ်အဝဲသ့တီတီလီလီလာလာပှါ
ပှါဒီဖျိပဂုင်ကျဲးစးဃာ်ပကံးပကါတင်မာလိင်တဖှ်န့တီလီ.အဝဲန့မ့တင်အဂ္ဂဒိုင်ဒိုင်မး-သးအတင်အိုင်သးမ့တင်
အဂ္ဂဒိုင်လာတင်ထူးထိုင်လံာ်စီဆုံအဒီပညီအမ့အတီအဂီန့တီလီ.

ဒီးကထာ်ဖံလံးရဲခဲန့ Dr. Philip Ryken

ဃာ်ဒီးတင်လာအကဘာ်ဟဲဆိလာညါလာတင်ကတဲာ်ကတီအဂီလောပသးပူ.ပကဘာ်ဃာ်ဃီပသးဆူတင်ထူး
ထိုင်တင်အဒီပညီကျဲကျဲခံာ်တဘိ.တင်ဃုထံာ်သမံသမိးတင်အဒီပညီလာအကဲထိုင်သီအခါလာတင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီ
ဘာ်ဃးဒီးတင်ဘူင်ယွာဘါယွာအပူန့တီလီ.

တင်ဃုသ့ညါသမံသမိးတင်ဂု Investigation

တင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီဘာ်ဃးဒီးတင်ဘူင်ယွာဘါယွာဟံဃာ်တင်သီန့ပတင်ဃုသ့ညါသမံသမိးတင်ကွဲစီဆုံအ
ဒီပညီအဒီထံးဒိုင်ဘိလာကျဲလာအဟဲစိာ်ပှါဘူးထိုင်ဒီးယွာန့တီလီ. လာတင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအဘာ်ဃးဒီးတင်ဘူင်
ယွာဘါယွာအပူပကွဲတင်အဒီပညီအဒီထံးဒိုင်ဘိဘာ်ထွဲဒီးပှါကွဲလံာ်အတင်လဲဒီဖျိပလါဘာ်ယွာအတင်အိုင်ဘူးဒီးအီ
ဒီးအဝဲသ့သးအိုင်ဟဲစိာ်အဝဲသ့အပူဒိကန့တင်အဆိကတင်တဖှ်ဘူးထိုင်ဒီးယွာစ့ဂီန့တီလီ.ကျဲဒိုင်ဝဲအတီလာပ
ကမတင်အံအဂီ.ဘာ်ဆာ်လာတင်ကန့ပါအီညီညီအဂီ.ပကစံးကဒီး.ဘာ်ထွဲဒီးတင်ထံာ်.တင်ဟံသ့တင်သးဒီးတင်သး
ဂဲအကတဖှ်အတင်ဃုထံာ်န့တင်အဒီပညီန့တီလီ.

လာတင်လီအဆိကတင်တတီန့.တင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအဘာ်ဃးဒီးတင်ဘူင်ယွာဘါယွာလိုင်ဘာ်တင်
ဆိကမိာ်အတင်ဃုထံာ်သမံသမိးတင်-ဟ့တင်သးစါဆာဆူတင်ဆိကမိာ်လာယွာအပူကွဲလံာ်လာအဘာ်တင်ထိုင်ဟူး
ထိုင်ဂဲအီလာသးစီဆုံတဖှ်သးအိုင်ဝဲလာကဟ့နီလီတင်ကစီဆုံအဝဲသ့အပူဒိကန့တင်လာအဆိကတင်တဖှ်န့
လီ.ဒ်ပထံာ်ဘာ်တင်လံအသိ.တင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအဘာ်ဃးဒီးတင်ဘူင်ယွာဘါယွာကဘာ်စဲဘူးလီအသးဘူးဘူး
တံာ်တံာ်ဒီးတင်ကွဲစီဆုံအတင်ဂုတဖှ်ဒ်သးလာအသုတလဲန့ဆူတင်ဂုလာအတလတပှါမ့တမ့တင်ကမူကမာ်တဂုအ
ဂီလီ.ပတီနီတင်လံလာတင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအဘာ်ဃးဒီးတင်ဃုသ့ညါမာလိတင်တဖှ်ဘာ်ဒုအိုင်ထိုင်
အီဂုဂုဘာ်ဘာ်လာတင်မာအံအဂီလီ.ဘာ်ဆာ်လာတင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအဘာ်ဃးဒီးတင်ဘူင်ယွာဘါယွာအ
ပူန့ပသံကွဲတင်သံကွဲလာအဘာ်ဃးတင်ဆိကမိာ်လီတံာ်လီဆဲးတဖှ်လာအတဘာ်တင်ဟံဖျိထိုင်ညီန့အီလာတင်
ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအဘာ်ဃးဒီးတင်ဃုသ့ညါမာလိတင်တဖှ်အပူန့တီလီ.လံာ်တတီအံလီဖျိထိုင်ပှါကွဲလံာ်အ
တင်လဲဒီဖျိပလါဘာ်ယွာဒ်လဲ?အဝဲန့ဖျိထိုင်ပှါကွဲလံာ်သးအိုင်ဝဲလာအပူဂီမုကပလါဘာ်ယွာအတင်အိုင်ဘူးဒီး
အီဒ်လဲ?

လာတင်လီခံတီတတီန့.တင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအဘာ်ဃးဒီးတင်ဘူင်ယွာဘါယွာကဘာ်ပညိုင်လီတံာ်
လီဆဲးလာတင်ကွဲစီဆုံအဒီပညီအဒီထံးဒိုင်ဘိအတင်ဟံသ့တင်သးတကဟ့စ့ဂီန့တီလီ.ပစံးတင်လာအပူကွဲလာပှါက
ညီအတင်ဟံသ့တင်သးမာလဲထိုင်မ့တမ့မာဘာ်ဒ်ပတင်သ့တင်ဘာ်လာပကဟဲဃီဆူယွာအမဲညါလီလီဆီဆီန့
လီ. လာတင်အံအသိ.ပှါကွဲလံာ်တဖှ်ကွဲဝဲအသိးအဝဲသ့စ့ဂီဟံဖျိထိုင်အဝဲသ့အနီကစါဒိုင်ဝဲအတင်ဟူးတင်ဂဲဒီး
အဝဲသ့အပူဒိကန့တင်ဖိတဖှ်အတင်ဟူးတင်ဂဲဒ်ဘာ်ကဒိကွဲအဝဲသ့အတင်ပလါဘာ်ယွာအတင်အိုင်ဘူးဒီးအီဒ်
လဲစ့ဂီန့တီလီ.

လာတင်လီသတီတတီန့.တင်ဃုထံာ်န့တင်လာသ့လာသးကဘာ်ဂုထူးန့တင်အဒီပညီလာအဒီထံးအ
တင်သးဂဲတကဟ့ဒ်အဝဲသ့မာဘာ်ထွဲအသးဒီးယွာအတင်အိုင်ဘူးဘူးတံာ်တံာ်န့တီလီ. တင်ထူးထိုင်တင်အဒီပညီလာအ
ဘာ်ဃးတင်ဃုသ့ညါမာလိလံာ်ဒဲလဲဒဲညီန့မ့ကွဲကပတင်အံဘာ်ဆာ်.ပှါကွဲလံာ်စီဆုံတဖှ်ဟံဖျိထိုင်အဝဲသ့အ
တင်သးဂဲဒ်ဝဲဒီးဃုထံာ်လာအကလုာ်ဘာအပူဒိကန့တင်ဖိအဆိကတင်တဖှ်အတင်သးဂဲန့တီလီ.ပှါကွဲလံာ်စီဆုံအပူ
ဒိကန့တင်ဖိတဖှ်အတင်သးခ့.တင်သးဒုဒီ.တင်သးဘာ်ဒီ.ဒီးတင်ပျဲတင်ဖုးတဖှ်အိုင်ဖျိထိုင်ကီးဘျီဒီးဃာ်ဃာ်န့တီလီ. ဒီးဒ်
ပဟ့ကွဲတင်လံအသိ.တင်ပလါဘာ်ယွာအတင်အိုင်ဘူးဘူးတံာ်တံာ်ဆူဆူဟံဃာ်တင်သးဂဲလာအဆူတဖှ်န့တီလီ.
အသိ.ထီဘိပကဘာ်ဟ့တင်သးစါဆာဆူတင်လာလံာ်စီဆုံအတီတဖှ်ဟံဖျိဝဲဘာ်ဃးပှါကွဲလံာ်ဒီးအပူဒိကန့
တင်ဖိတဖှ်အတင်သးဂဲအဂုဒီးအဝဲသ့မာဘာ်ထွဲအဝဲသ့အတင်လဲဒီဖျိဘာ်ယွာအတင်အိုင်ဆိဒ်လဲန့တီလီ.

ပကဘၣ်သကိးတၢ်တၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတၢ်ဒီးတၢ်ဃုထံၣ်သမံသမိးအတၢ်ရၣ်ဒိၣ်တဖၣ်ဝံၤ.ပကဘၣ်ယၤထီၣ်စ့ၣ်ကိးတၢ်မၤဘၣ်ထွဲအတၢ်ရၣ်ဒိၣ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ပညိၣ်လၢအဘၣ်ဃးတၢ်ဘျုးယၤဘၣ်ယၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ် Application

ဖဲပဖးလံာ်စီဆံၣ်လၢယၤအိၣ်ထံးမဲၣ်ညါန့ၣ်,လီၤလီၤဆီဆီပအးလီၤပသးလၢၣ်လၢၣ်ဆုဆုလၢတၢ်မၤဘၣ်ထွဲယၤအကလုာ်ကထိၣ်ယၤသးအိၣ်တဲၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ပတၢ်ပလံာ်စီဆံၣ်တၢ်တမံၤလၢအတၢ်ဒီးအသးသမူလၢပုၤလၢအသံသ့ဒၣ်တၢ်တဖၣ်ကွဲးဝဲပူၤကွဲးန့ၣ်လၢအကထိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤ.ထီၣ်ဒီးတၢ်အံၤ,ပဘျီဂ့ၢ်တၢ်ကွဲးစီဆံၣ်ယၤအကလုာ်မူဝဲလၢပဂီၢ်တနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.လၢကမၤစၤပုၤလၢပကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပလၢၣ်ဘၣ်လၢအတၢ်ဘၣ်ဃးပကမၤလၢပုၤတၢ်အံၤဒ်လဲၣ်အဂီၢ်,ပကစံး ကတၢ်ကဒီးတၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဆိကမိၣ်,တၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သး,ဒီးတၢ်သးဂဲၤအကပၤတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဆိကမိၣ်အပတီၢ်န့ၣ်,တၢ်မၤဘၣ်ထွဲလၢအဘၣ်ဃးတၢ်ဘျုးယၤဘၣ်ယၤပညိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢယၤလုၢ်ဘၢပတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးအဝဲအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ,ပုၤကညိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တုၤအဂၤအကတဖၣ်ဒ်လဲၣ်ဒီဖျါလၢတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပဃုထံၣ်ယၤအသးအတၢ်ဒုးန့ၣ်ပၢၢ်ပုၤတၢ်အိၣ်ပညိၣ်ဒီဖျါတၢ်ထုကဖၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးဆိကမိၣ်အကလုာ်ဆူၣ်ဆူၣ်န့ၣ်,ပကထံၣ်န့ၣ်လၢယၤအသးမၤဂၢၢ်မၤကျၢၤ,မၤဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဒီးမၤဘၣ်က့ၤပတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးအံၤ,ပုၤကညိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တုၤအဂၤအကတဖၣ်လီၤ.ဒီးဖဲပတူၢ်လိာ်တၢ်ဘၣ်တဖၣ်အံၤလၢပသးဒီဖျါန့ၣ်ပကထံၣ်န့ၣ်ပနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲလီၤထံၣ်ကွဲးဆူၣ်ညါဆူၣ်ယၤအိၣ်ထံးမဲၣ်ညါအတၢ်ဆိကမိၣ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးအပတီၢ်န့ၣ်,တၢ်မၤဘၣ်ထွဲလၢအဘၣ်ဃးတၢ်ဘျုးယၤဘၣ်ယၤပညိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢပတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒိဘၣ်ကဒါက့ၤအံၤလၢယၤအတၢ်အိၣ်ဘုးဒ်လဲၣ်အဖီခိၣ်ဒ်ပကွဲးဆိကမိၣ်အတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပဖးလံာ်ဆူတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်အိၣ်န့ၣ်,ပကဘၣ်ပာ်လီၤတၢ်ခဲလၢၣ်လၢပမၤတုၤဘၣ်ဆုဒုလၢတၢ်ဆိၣ်လီၤသးအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးဒ်ပသးဘုးပသးဆူယၤအိၣ်လၢတၢ်ဃုသကွဲးကညးအပူၤန့ၣ်,အဝဲအသးမၤဂၢၢ်မၤကျၢၤဒီးမၤဒိၣ်ထီၣ်ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်မၤအတၢ်ခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးတလၢကွဲးတၢ်အံၤ,ဒ်ပဆိကမိၣ်တၢ်ကွဲးစီဆံၣ်လၢပသးအတၢ်သ့ၣ်ညါအပူၤဒီးသန့ထီၣ်လၢသးအဖီခိၣ်န့ၣ်,ပထံၣ်န့ၣ်လၢအဝဲမၤဘၣ်ဒီးဟ့ၣ်စီဟ့ၣ်ကမီၤပုၤလၢပကဃုာ်ဃီဆူတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဘၣ်ယၤအသးန့ၣ်လီၤ.

လၢခံကတၢ်,လၢတၢ်သးဂဲၤအပတီၢ်န့ၣ်,တၢ်ဘျုးယၤဘၣ်ယၤအတၢ်မၤဘၣ်ထွဲလံာ်စီဆံၣ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒိဘၣ်ကဒါအံၤဒီဖျါတၢ်ဖးတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်လၢယၤအိၣ်ထံးမဲၣ်ညါလီၤလီၤဆီဆီန့ၣ်လီၤ.လၢအတၢ်ကူၣ်သ့အပူၤ,ယၤအသးဖဲစိာ်တၢ်သးအုး,တၢ်ကိာ်တၢ်ဂီၤဒီးတၢ်ဘၣ်မိၣ်ဘၣ်မးဖဲအဝဲသ့ၣ်ကြၢၤဝဲဘၣ်ဝဲအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ယၤအသးမၤပုၤစ့ၣ်ကိးပသးဒီးတၢ်သးခု,တၢ်ဃုတၢ်ဖိ,ဒီးတၢ်အဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲပသးဘုးပသးဆူတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်အိၣ်ဒ်ယၤအကလုာ်ကထိၣ်လၢအမူန့ၣ်,ပတၢ်သးဂဲၤဆူအဝဲ,ပုၤအကဒီးတၢ်ဘၣ်တုၤအဂၤတဖၣ်ကဖဲလီၤဆူပဖီခိၣ်ကစုဒုဖီန့ၣ်လီၤ.မ့တမ့ၢ်,ဒ်သးအတၢ်ဘၣ်သးအသိး,အဝဲသ့ၣ်မၤပုၤစ့ၣ်ကိးပသးဒ်သိးလၢပကဘၣ်တၢ်လုၢ်ဘၢပုၤလၢယၤအတၢ်အိၣ်ဘုးန့ၣ်လီၤ.ဒ်လဲၣ်ပုၤ,ဒ်ပမၤလိပကထုးထီၣ်တၢ်ကွဲးစီဆံၣ်တဖၣ်အိၣ်ပညိၣ်တကျါဃီဒီးယၤအတၢ်အိၣ်ဘုးဒ်လဲၣ်န့ၣ်,ပကထံၣ်န့ၣ်လၢတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်တဖၣ်မူဝဲဒီးဆိတလဲပုၤ,တမ့ၢ်ထဲလၢပတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဘၣ်,မ့မ့ၢ်လၢပတၢ်သးဂဲၤအယိာ်ပူၤဒၣ်လဲၣ် လီၤ.

ပကဘၣ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤလၢဖဲပမၤလိလံာ်စီဆံၣ်န့ၣ်လံာ်စီဆံၣ်တဖၣ်ပုၤထဲလၢပကဆိတလဲပတၢ်ဆိကမိၣ်ဖိဘၣ်လီၤ. အဝဲဃုပုၤလၢပကဆိတလဲပတၢ်အိၣ်မူန့ၣ်လီၤ.ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိတၢ်အကျါတမံၤလၢယသးအိၣ်သ့ဖဲယဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢပုၤဂီၢ်မုၢ်လၢကမၤလိလံာ်စီဆံၣ်မုၢ်ကဆိကမိၣ်တၢ်မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်လၢအကပၤသၢမံၤအပူၤ:ဆိကမိၣ်,တူၢ်ဘၣ်,မၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ဖးသ့ထဲလၢတၢ်ဆိကမိၣ်မုၢ်ဖဲန့ၣ်မၤဘၣ်ထွဲလံာ်စီဆူတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အကျါတတီၤ-ပဆိကမိၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယၤအဲၣ်ဒီးပဝဲလၢပကအဲၣ်အံၤလၢပသးဒီဖျါညါ,အဃိတၢ်ဆိကမိၣ်မုၢ်တၢ်အရၣ်ဒိၣ်လၢယၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဒ်န့ၣ်အသိးပတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်-ပတၢ်သးဂဲၤ,ပသးအလုၢ်အလၢလၢဒိတနံၤညါမုၢ်တၢ်အရၣ်ဒိၣ်လၢယၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပတၢ်တူၢ်ဘၣ်မုၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်မုၢ်တၢ်အရၣ်ဒိၣ်လၢယၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်သးတီၤဒီးယၤသ့,ဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တသးတီၤဒီးယၤသ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢအလဲၤအသးယၤဒီယၤဒိတအိၣ်ဘၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အိၣ်စ့ၣ်ကိးဒီး“မၤ”တကပၤစ့ၣ်ကိးလီၤ.ဖဲပမၤဘၣ်ထွဲတၢ်ကွဲးစီဆံၣ်န့ၣ်,ယၤတအဲၣ်ဒီးဒ်ထဲလၢပကဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးအဝဲဒိဘၣ်ကဒါက့ၤပတၢ်သးဂဲၤ,မ့တမ့ၢ်ဒိဘၣ်ကဒါက့ၤပသး,မ့တမ့ၢ်အဝဲဒိဘၣ်ကဒါက့ၤပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်လီၤ.ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိပမ့ၢ်သ့ကျါကျါ-

ဆိကမိဉ်,တူဂ်ဘဉ်,မဒီး-အဝဲကဟ့ဉ်နီဂ်နီဂ်ပှတဂ်အတယာဂ်ဘဉ်လိာ်ဘဉ်စးလၢပဆိကမိဉ်ဘဉ်ဃးလံာ်စီဆံဉ်
လဲဉ်အဂီဂ် န့ဉ်လီၤ.

ဒီးကထာဂ်မဲၤကၢဂ်တူဂ်ဗြူကၢဂ် Dr. Michael J. Kruger

တဂ်ကတိၤလၢခံ CONCLUSION

လၢပတဂ်မၤလိတဂ်ထုးထီဉ်လံာ်စီဆံဉ်အခိပညီအခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိအံၤအပူၤ,ပပညီဉ်လီၤတံဂ်လီၤဆဲးလၢတဂ်ထံဉ်ခိဉ်
သ့ဉ်သၢမံၤအစီခိဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ,ပဃိထံတဂ်ကတိၤအပျာဉ်အခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိတနီၤလၢလိဉ်ဝဲလၢပကမၤသ့ဉ်ညါလိာ်ပသးဒီး
တဂ်ဂ့ၢ်အံၤန့ဉ်လီၤ. ခံ,ပထံဉ်ဘဉ်တ့ၢ်လၢတဂ်ဃုသ့ဉ်ညါမၤလိတဂ်ထုးထီဉ်တဂ်အခိပညီတဖၣ်မ့ၢ်တဂ်အရ့ဒိဉ်လၢအဝဲသ့ဉ်
အကံၢ်အစီလၢအဃံးဒီးအဝဲသ့ဉ်အတဂ်ဘဉ်လိာ်အသးဒီးတဂ်သ့ဆိကမိဉ်ဆိကမးတဂ်အတဂ်သိဉ်တဂ်သီဘဉ်ဂ့ၢ်ဘဉ်ပီအဂီဂ်
န့ဉ်လီၤ.ဒီးသၢ,ပထံဉ်ဘဉ်လၢတဂ်ထုးထီဉ်တဂ်အခိပညီလၢအဘဉ်ဃးဒီးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘါယွၤ-တဂ်ဖးတဂ်ကွဲးစီဆံဉ်လၢယွၤအ
ခိဉ်ထံးမဲာ်ညါ-မ့ၢ်တဂ်ဟ့ဉ်ဆၢကဒါက့ၢ်တဂ်လီၤတံဂ်လီၤဆဲးဆူတဂ်ထုးထီဉ်တဂ်အခိပညီလၢအဘဉ်ဃးဒီးတဂ်ဃုသ့ဉ်ညါမၤလိ
တဂ်အဂ့ၢ်နီဂ်နီဂ်န့ဉ်လီၤ.

တဂ်မၤလိအါထီဉ်တဂ်ထုးထီဉ်တဂ်ကွဲးစီဆံဉ်အခိပညီအဂ့ၢ်အံးထီဉ်ကျဲလၢတဂ်န့ၢ်ပာ်တဂ်အသီဒီးတဂ်ဆိဉ်ဂ့ၢ်ကိးက
လုာ်ဒဲးလၢယွၤအအိဉ်န့ဉ်လီၤ. လံာ်စီဆံဉ်အလီၢ်လံာ်ဒီးအသီပာ်လီၤတ့ၢ်တဂ်ပနီဉ်လၢတဂ်ခဲလၢာ်လၢပနာ်အိၤ,တဂ်ခဲလၢာ်လၢ
ပမၤအိၤဒီးတဂ်ခဲလၢာ်လၢပတူဂ်ဘဉ်အိၤအဂီဂ်ဒ်ယွၤအပူၤဂီၢ်မုၢ်လၢအသးတီအသိးန့ဉ်လီၤ. ဒီးဒ်ပကွဲးသကိးတဂ်ဂ့ၢ်လီၤတံဂ်
လီၤဆဲးလၢတဂ်မၤလိလၢကဟဲတဖၣ်န့ဉ်,ပကထံဉ်န့ၢ်မ့ၢ်တဂ်အရ့ဒိဉ်လၢပကဟ့ဉ်လီၤပသးဆူတဂ်ထုးထီဉ်တဂ်အခိပညီဘဉ်
ဃးတဂ်ဃုသ့ဉ်ညါန့ၢ်ပာ်လံာ်ဇၢလဲာ်ဒီးတဂ်ဘူဉ်ယွၤဘါယွၤခံမံၤလၢာ်ထဲလဲဉ်န့ဉ်လီၤ.ဒ်ပမၤအသိး,ပကဃုထံဉ်န့ၢ်တဂ်မၤ
ယွၤအ တဂ်လၢတဂ်သးတီအကျဲအသီတဖၣ်လၢပတဂ်အိဉ်မူကိးကဟဲဒဲးအပူၤန့ဉ်လီၤ.